

Karelia-ammattikorkeakoulu
Tradenomi (AMK)

Työllistymismuotona yrittäjäyys

Naisyrittäjyyden näkökulmasta Pohjois-Karjal-
lan alueella

Kaisa Vartiainen

Opinnäytetyö, 2023

www.karelia.fi

OPINNÄYTETYÖ
Huhtikuu 2023
Liiketalouden koulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Kaisa Vartiainen

Nimeke
Työllistymismuotona yrittäjyys naisyrittäjyyden näkökulmasta Pohjois-Karjalan alueella

Toimeksiantaja
Bisnesleidit, Pohjois-Karjalan Yrittäjien naisyrittäjäverkosto

Tiivistelmä

Naisia on yrittäjinä vain noin kolmasosa kaikista Suomen yrittäjistä. Naiset myös kokevat edelleen epätasa-arvoa ja vähättelyä yritysten johdossa, eikä yrittäjyys houkuttele naisia samalla tavalla kuin miehiä. Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan, miksi naiset lähtevät yrittäjiksi ja miten he kokevat yrittäjyyden työllistymisen vaihtoehtona Pohjois-Karjalan alueella. Työ toteutettiin toimeksiantajana Bisnesleideille, Pohjois-Karjalan yrittäjien alla toimivalle naisyrittäjäverkostolle.

Teoriaosuudessa tarkastellaan, mitä ominaisuuksia yrittäjä tarvitsee ja millaisista lähtökohdista yrittäjyyteen päädytään sekä käsitellään sitä, onko sukupuolella vaikutusta näihin asioihin. Teoriaosuudessa tarkastellaan myös naisten osuutta yrittäjyydestä lukuina. Aineistona on käytetty naisyrittäjyyteen liittyvää aikaisempaa tutkimustietoa sekä aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja internetlähteitä. Teoriaosuuden jälkeen seuraa tutkimusosuus, jossa kerrotaan käytetystä tutkimusmenetelmästä, esitellään tulokset ja pohditaan työn onnistumista. Opinnäytetyössä käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää ja tutkimus toteutettiin teemahaastatteluin Pohjois-Karjalan alueella yrittäjyyttä aloittaville naisille.

Työn tulosten mukaan tutkimukseen osallistuneet naiset toimivat yrittäjinä intohimoammateissaan, naisille mielletyillä aloilla ja yksinyrittäjinä. He eivät pääsääntöisesti olleet kokeneet vähättelyä sukupuolensa takia yrittäjinä, mihin voi vaikuttaa toimiminen naisvaltaisilla aloilla. Tärkeimmät syyt haastateltavien yrittäjäksi lähtemiseen olivat olleet halu toteuttaa itseään ja se, että yrittäjyys nähtiin mahdollisuutena tehdä työelämästä vapaampaa ja oman näköisempää.

Kieli
suomi

Sivuja 40
Liitteet 1
Liitesivumäärä 1

Asiasanat
yrittäjyys, naiset, työelämä, naisyrittäjyys

THESIS
May 2023
Degree Programme in Business Economics

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Author
Kaisa Vartiainen

Title
Female entrepreneurship in North Karelia

Commissioned by
Bisnesleidit, Pohjois- Karjalan yrittäjät

Abstract

Only third of the entrepreneurs in Finland are women. Women can experience inequality as entrepreneurs compared to their male colleagues. This thesis discusses female entrepreneurship, and the differences and challenges between female and male entrepreneurs. The aim is to find out ways to help local women when they are starting a business. The assignor of this study is Bisnesleidit, an organisation for female entrepreneurs in North Karelia. They wanted to know how women experience entrepreneurship as an employment option in North Karelia.

The theoretical background of the study was based on literature on entrepreneurship and on previous studies about female entrepreneurs. The methodology of the study was qualitative, and the information was collected with semi- structured interviews with female entrepreneurs who were randomly selected from the North Karelia region.

On average the female entrepreneurs who participated in this study had not experienced belittlement or inequality, which can be caused by the fact that they worked in typically female-dominated industries. This study shows that the most important reason for starting a business was the desire for self- actualisation. Entrepreneurship was also seen as a possibility for job crafting and having more freedom.

Language
Finnish

Pages 40
Appendices 1
Pages of Appendices 1

Keywords
entrepreneurship, women, female entrepreneurship

Sisältö

1	Johdanto	2
1.1	Opinnäytetyön tausta	2
1.2	Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaus.....	4
1.3	Toimeksiantajan esittely Bisnesleidit	5
2	Yrittäjä ja yrittäjäyys	6
2.1	Yrittäjän ominaisuudet	6
2.2	Yrityksen perustamisen syyt	7
2.3	Eroavaisuudet nais- ja miesyrittäjäydessä	9
2.4	Naisyrittäjäyys Pohjois-Karjalassa	14
3	Tutkimuskatsaus naisyrittäjäydestä	15
3.1	Aiemmat opinnäytetyöt	15
3.2	W-Power- hanke	16
3.3	Naiset yrittäjinä Pohjois-Karjalassa-Tutkimus naisyrittäjäyden toimintaedellytyksistä	17
3.4	Female Entrepreneurship in the Nordics -tutkimus	18
3.5	Yhteenveto tutkimuksista	19
4	Tutkimusmenetelmät.....	20
4.1	Laadullinen tutkimus	20
4.2	Teemahaastattelu	22
4.3	Sisällönanalyysi	23
5	Teemahaastattelujen toteuttaminen.....	24
5.1	Tutkimussuunnitelma	24
5.2	Tutkimuksen toteutus.....	25
6	Tutkimustulokset.....	26
6.1	Haastateltavien esittely	26
6.2	Miksi valitsit yrittäjäyden?.....	26
6.3	Mistä ajatus yrittäjäyteen on lähtenyt? Esikuvat?.....	28
6.4	Millainen tukiverkosto sinulla on?	28
6.5	Oletko saanut rahoitusta ja miten?	29
6.6	Mitä tukea kaipaisit yrittäjäyden alkuun?.....	29
6.7	Koetko, että sillä että olet nainen, on ollut merkitystä yrittäjäydessä?.....	30
6.8	Avoimen kysymyksen vastauksia	31
6.9	Tutkimustulosten yhteenveto	32
7	Pohdinta.....	34
7.1	Onnistumisen arviointi ja jatkotutkimusideat	34
7.2	Ammatillinen kasvu	36
	Lähteet.....	38

Liitteet

Liite 1 Haastattelukysymykset

1 Johdanto

1.1 Opinnäytetyön tausta

Naisia on yrittäjinä huomattavasti miehiä vähemmän, vain noin kolmasosa kaikista Suomen yrittäjistä. Naisyrittäjäyys terminä liittyy yrittäjämaailman maskuliinisuuteen ja siihen millaisia stereotyyppioita yrittäjäyteen liittyy. (Tukiainen & Villanen 2016, 30). Alkuun pohdin, onko vanhanaikaista tai sopivaa käyttää termiä naisyrittäjä, kun kaikissa ammattinimikkeissä ollaan menossa kohti sukupuolineutraaleja nimiä. Käsitteenä naisyrittäjä on kuitenkin täysin normaali ja hyväksytty, vaikka sen vastakohta onkin miesyrittäjän sijaan pelkkä yrittäjä (Vahtokari 2023, 29). Vahtokarin (2023) mukaan tämä on myös yleisesti hyväksytty tapa puhua yrittäjäydestä. Tässä opinnäytetyössä käytetään myös termiä miesyrittäjä asian selkeyttämiseksi.

Naisyrittäjäyteen liittyvät haasteet ovat erilaisia, kuin miesyrittäjäyteen, eikä työelämä ammattinimikkeistä huolimatta ole vielä tasa-arvoista. Esimerkiksi kodin ja yrittäjäyden yhdistäminen, lasten saaminen ja vanhempainvapaat tuntuvat olevan erityisesti naisten haaste yrittäjäydessä ja äitiys on asia mikä on edelleen hankalaa yhteensovittaa yrittäjäyden kanssa. Koti ja perhe on aina määrittänyt jollain tavalla naisyrittäjäyttä. Myös naisjohtajuuden historia Suomessa kietoutuu yrittäjäyteen, sillä menneiden aikojen perinteinen väylä yritysten johtoon oli omistajayrittäjäyden kautta ja usein vielä niin, että yritys oli peritty omilta vanhemmilta tai puolisolta (Tukiainen & Villanen 2016, 30). Aviomiehen tulot eivät ehkä ole riittäneet elämiseen tai nainen on jäänyt leskeksi, jolloin toimeentulo on täytynyt ansaita lastenhoidon ohella (Tukiainen & Villanen 2016, 30). Nykyään naista motivoi yrittäjäydessä näennäinen vapaus määritellä työhön käytettävä aika ja työpanos (Rehn 2012, 38).

Naisten täytyy kuitenkin edelleen myös todistella pätevyyttään työelämässä. Tästä kertoo esimerkiksi Ylen uutinen helmikuulta 2023. Uutisessa kerrotaan nuorehkosta naisyrittäjästä, joka päätyi tekemään tarjouskyselyt ja tilaukset tekaistulla miehen nimellä, jouduttuaan jatkuvasti yhteistyökumppaneidensa vähättelemäksi tai laiminlyödyksi sukupuolensa ja ikänsä vuoksi. Tekaistun miehen nimen myötä yhteistyökumppanit tekevät tarjoukset ja toimittavat tilaukset

paljon nopeammin, kun taas omalla nimellään yrittäjä koki aina olevansa yhteistyökumppaneiden työlistoilla viimeisellä sijalla. Samaisessa Ylen uutisessa esiintyi sosiaalitieteiden yliopistolehtori Hanna - Mari Ikonen, joka arveli, että sellaisessa kulttuurissa missä naiset nykypäivänä kasvatetaan, heidän ei ole helppoa lähteä yrittäjyyden maailmaan. Ikonen mukaan tarvittaisiin kulttuurin muutosta, mikä lähtisi koulutuksesta, joka ei arvota aloja eri tavoin eri sukupuolille sopivaksi. (Palomaa & Mannonen 2023.)

Toinen silmiini osunut uutinen on vuodelta 2022. Uutisessa herätti erityisesti huomiota yrittäjänaisen valinnan perustelu. Uutisessa kerrotaan, että vuoden 2022 yrittäjänaiseksi on valittu Anu Areva. Hän on aurinkoenergia- alan Salo Solar Oy:tä johtava nainen. Arevan valintaan vaikutti yrityksen menestyksellisyys lisäksi Arevan toimiminen tulevaisuuden toimialalla ja alalla, joka on naiselle epätyypillinen. (Elo, 2023.) Tällaisten uutisten lukeminen vielä tänä päivänä vahvistaa sen, että terminä naisyrittäjyys on vielä tarpeellinen.

Jo vuonna 2007 on tehty tutkimus, jossa selvisi, että naisten johtamat yritykset ovat taloudellisesti kannattavampia kuin miesvetoiset yritykset ja naiset yrittäjinä ovat pääosin tyytyväisiä yrittäjänä toimimiseen. Tutkimuksessa mukana ollut Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLAN tutkimusjohtaja Petri Rouvinen arvelee, että syy naisjohtajien hyvään menestykseen voi olla se, kuinka huipulle pääseminen on vaatinut naisilta erityisen korkeaa motivaatiota, rohkeutta ja poikkeavaa päätöksentekoa. Näin ollen huipulle päässeet naiset olisivat keskimääräisesti muita pätevämpiä. Naisten kannustaminen yrittäjyyteen olisi siis paitsi kilpailukyvyn kannalta järkevää, niin tärkeää myös sukupuolten välisen tasa-arvon parantamiseksi. (Lehtinen 2007.)

Opinnäytetyön kirjallisuuskatsauksessa tutustutaan naisyrittäjyyteen liittyviin tutkimuksiin sekä yrittäjyyttä koskevaan kirjallisuuteen. Kirjallisuuskatsauksessa tarkastellaan, voidaanko naisyrittäjyyteen liittää joitain ominaisia piirteitä, mitkä eroaisivat miesyrittäjistä. Opinnäytetyössä käytetään myös julkisia tilastoja naisyrittäjien määrän hahmottamiseksi. Opinnäytetyön tutkimuksellinen osuus toteutetaan laadullisena tutkimuksena Pohjois-Karjalan alueella hiljattain aloittaneille naisyrittäjille.

1.2 Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on perehtyä naisyrittäjyyteen terminä ja siihen mikä naisten osuus yrittäjistä on nykypäivänä. Työssäni tarkastelen myös yrittäjyyttä ja siihen liitettäviä ominaispiirteitä yleisellä tasolla. Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää syitä, miksi naiset tänä päivänä ryhtyvät yrittäjiksi ja miten he naisena kokevat yrittäjyyden alkuvaiheen Pohjois- Karjalan alueella. Tutkimuksessa haastattelen Pohjois- Karjalan alueella aloittaneita naisyrittäjiä. Tavoitteena on saada toimeksiantaja Bisnesleideille vastauksia siihen, mikä saa naisen aloittamaan yritystoiminnan.

Itseäni yrittäjyys on kiinnostanut ja houkutellut pidemmän aikaa. Opintoissani valitsin yrittäjyyteen liittyviä opintoja ja tuntui luontevalta valita yrittäjyys myös opinnäytetyön aiheeksi. Olinkin alkuun yhteydessä Pohjois-Karjalan yrittäjiin ja pian sieltä oltiin yhteydessä, että Bisnesleidot voisivat hyötyä yhteistyöstä. Bisnesleideiltä sain pari aiheideaa, joista muokkasin itselleni sopivan opinnäytetyön aiheen.

Minulla on kolme pientä lasta, minkä vuoksi haave yrittäjyydestä on jäänyt takalalle pidemmäksi aikaa. Näin ollen minua kiinnostaa myös aihe perheen ja yrittäjyyden yhdistämisestä ja miten muut yrittäjät ovat asian ratkaisseet. Minua kiinnostaa sellaiset kysymykset kuin onko kodin ja yrittäjyyden yhdistäminen mahdotonta ja millaisista elämäntilanteista haastattelemani naiset lähtevät yrittäjiksi?

Yrittäjyyden tukeminen on myös yhteiskunnallisesti merkittävää. Suomi tarvitsee lisää yrittäjiä, sillä huomattava määrä nykyisistä yrittäjistä eläköityy tulevien vuosien aikana. Yritykset ovat merkittävä osa yhteiskuntaa ja ne luovat työpaikkoja sekä kilpailua. (Yrittäjänpäivä 2022.) Yritystoiminnalla on verotuksen myötä myös olennainen merkitys julkisen sektorin rahoituksessa. Yrittäjälle yrittäjyys tarjoaa ennen kaikkea toimeentulon, mutta myös mahdollisuuden saada työelämästä erityisiä merkityksellisyyden tunteita ja mahdollisuuden toteuttaa oman näköistä työelämää. (Osaava yrittäjä 2022a.)

Yrittäjyyden edistämisen toivotaan lisäävän työpaikkoja sekä parantavan kansallista kilpailukykyä ja hyvinvointia (Jolkkonen & Lamponen 2017, 9).

Suomessa on noin 300 000 yritystä, joista vain kolmannessa on nainen yrittäjänä (Yrittäjänaiset 2023). Naisten korkea koulutus- ja osaamistaso nähdään käyttämättömänä mahdollisuutena ja heitä tulisi tukea kohti yrittäjyyttä (Jolkkonen & Lamponen 2017, 9). Naisilla ja miehillä on usein samanlainen koulutustaso lähtiessään yrittäjäksi, mutta naisilla on miehiä useammin siinä vaiheessa muodollinen tutkinto liiketaloudesta tai talousasioista (Vahtokari 2023, 50). Sukupuolten monimuotoisuudella uskotaan olevan liike-elämässä monia taloudelle hyödyllisiä vaikutuksia. Sen uskotaan parantavan yritysten suorituskykyä, liikevaihtoa ja arvostusta. (Fackelmann & De Concini 2020, 8.)

1.3 Toimeksiantajan esittely Bisnesleidit

Suomessa toimii yrittäjäjärjestö Suomen Yrittäjät, mikä on pienten ja keskisuurten yritysten etujärjestö. Sen tavoitteena on auttaa yrittäjiä, parantaa heidän asemaansa ja yrittämisen olosuhteita Suomessa ja Euroopassa. Vuonna 2022 Yrittäjäjärjestön jäsenistä 28 % oli naisia ja 72 % oli miehiä. (Yrittäjät 2023a.) Suomen Yrittäjien aluejärjestöt tekevät vaikuttamistyötä omalla toiminta-alueellaan. Aluejärjestöjen tapahtumat ja koulutukset tuovat yhteen lähialueiden yrittäjiä, toimien siis loistavasti alueelliseen verkostoitumiseen. (Yrittäjät 2023a.)

Pohjois-Karjalan alueella toimii Pohjois-Karjalan Yrittäjät, jonka alla naisyrittäjäverkosto Bisnesleidit toimii. Naisille suunnattu alajaosto on perustettu lakkauteen Pohjois-Karjalan Yrittäjän naisten tilalle. Pohjois-Karjalan yrittäjien jäsenistä 800 on naisia ja jäsenistöstä 60 % on yksinyrittäjiä. (Yli-Ketola, 2019.)

Tämä opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Bisnesleidien kanssa. Bisnesleidit on tarkoitettu alueen naisyrittäjille, sekä aktiivisesti yrityksen toimintaan osallistuville yrittäjien naispuolisille. Bisnesleidien toimintaan kuuluu esimerkiksi yhteinen vapaa-ajanvietto, retket, yritysvierailut ja koulutukset. (Yli-Ketola, 2019.) Bisnesleidien tarkoituksena on edistää verkostoitumista, vertaistukea ja hyvinvointia (Yrittäjät 2023b).

2 Yrittäjä ja yrittäjyys

2.1 Yrittäjän ominaisuudet

Rajalan (2020, 47) mukaan hyvään yrittäjään liitetään seuraavanlaisia ominaisuuksia. Yrittäjällä täytyy olla itseluottamusta ja uskoa omaan tekemiseen. Yrittäjä tarvitsee sopivassa suhteessa realismia, hulluutta, osaamista ja rohkeutta. Hyvästä itsekurista, suorituskeskeisyydestä, kokonaisuuksien hahmottamisesta, hyvistä vuorovaikutustaidoista ja idearikkaudesta on etua yrittäjälle. Itsenäisyyttä tulee sietää ja vastuuta pitää pystyä ottamaan ja kantamaan. Yrittäjä tarvitsee myös rohkeutta päätösten tekemiseen. Mitä paremmin sietää painetta ja epävarmuutta, sen parempi. (Rajala 2020, 47.)

Se, millaisia ominaisuuksia milloinkin tarvitaan, on sidonnaista toimialaan. Oleellista on, että yrittäjä toimii sellaisella toimialalla, jolla hän pystyy parhaiten hyödyntämään omia vahvuuksiaan ja ominaisuuksiaan. Heikkouksiaan voi korvata esimerkiksi ostamalla itseltä puuttuvaa osaamista muualta tai harjoittelemalla. Vähintä, mitä yrittäjä tarvitsee, on itsensä johtamisen taito, oman alansa tuntemus ja perustietoja liiketoiminnan pyörittämisestä. (Rajala 2020, 47.) Kaiken pohja on hyvä itsetuntemus, jotta tunnistaa omat vahvuutensa ja heikkoutensa. (Rajala 2020, 202.)

Menestyäkseen yrittäjä tarvitsee ympärilleen luotettavia ihmisiä, joilla on yrittäjän kanssa sama päämäärä. Siihen tarvitaan luotettavia ystäviä, sekä ammatillisia sparraajia. Perheellisen yrittäjän perheellä tulisi myös olla yhteinen päämäärä, jotta yritys voi menestyä. Kotona pitää jakaa vastuuta, niin että kotityöt, ruoanlaitto ja lastenhoito kuuluvat molemmille vanhemmille. (Rehn 2012, 157.)

Yrittäjyys voidaan jaotella sisäiseen ja ulkoiseen yrittäjyyteen. Sisäinen yrittäjyys kuvaa henkilön ominaisuuksia ja asennetta työtä kohtaan. Sisäinen yrittäjä suhtautuu työhönsä innostuneesti, aloitteellisesti ja sitoutuneesti, ikään kuin työpaikka olisi hänen oma yrityksensä. Työntekijä, jolla on vahva sisäinen yrittäjyys, ymmärtää, että työpaikan menestyminen on myös hänen oma etunsa. (Osaava yrittäjä 2022b.) Henkilöllä voi myös olla yrittäjämäinen luonne. Tällaisia luonteenpiirteitä ovat esimerkiksi päättäväisyys, ahkeruus, luovuus, rohkeus,

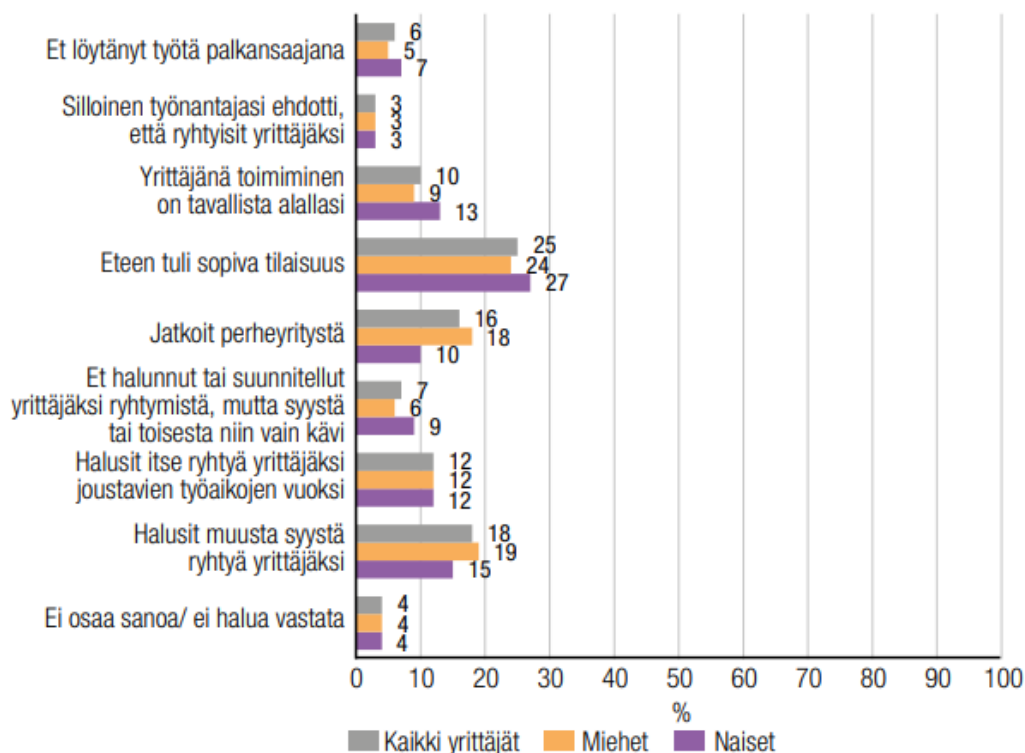
oma-aloitteisuus, epävarmuuden sietokyky ja kehityshaluisuus. (Uusyrittyskeskus 2023.) Ulkoisella yrittäjyydellä tarkoitetaan halukkuutta ja ryhtymistä itsenäiseksi yrittäjäksi. Ulkoiseen yrittäjyyteen liittyy vastuuta ja riskinottoa. (Osaava yrittäjä 2022b.) Yrittäjäksi aikovalta löytyy oletettavasti yrittäjämäisiä luonteenpiirteitä ja hänen täytyy olla valmis tekemään paljon töitä yritystoiminnan eteen.

2.2 Yrityksen perustamisen syyt

Yrittäjäksi ryhtymiseen vaikuttaa moni asia, mutta monialaisten tutkimusten perusteella on päädytty siihen, että päätös syntyy kolmen tekijän summana eli siihen vaikuttaa henkilön ominaisuudet, taustatekijät ja tilannetekijät. Henkilön ominaisuuksilla tarkoitetaan luonteenpiirteitä ja niitä toivottuja yrittäjämäisiä ominaisuuksia, joista kerrottiin kohdassa 2.1. Taustatekijöillä tarkoitetaan aiemman työn kautta saatua kokemusta ja osaamista. Tilannetekijöillä taas tarkoitetaan henkilön ympärillä olevia tekijöitä. Ne voivat olla yhteiskunnallisia, kuten työllisyystilanteeseen liittyviä, tai henkilökohtaisia, kuten avioero tai muu elämänmuutos mikä sysää kohti yrittäjyyttä. (Sutela & Pärnänen 2017, 33.)

Tilannetekijät voidaan jakaa vielä veto- ja työntötekijöihin. Merkittäviä yrittäjyyteen vetäviä tekijöitä on yrittäjyyden oleminen osa uran jatkumoa ja se, että yrittäjä on huomannut houkuttelevan liiketoimintamahdollisuuden ja tarttuu siihen. Yrittäjyyttä on voitu myös tarjota henkilölle. Merkittäviä työntäviä tekijöitä taas on esimerkiksi tyytymättömyys edelliseen työhön, tai edellisen työsuhteen päätyminen. Työntävänä tekijänä on myös kokemus siitä, että yrittäjyys on ainoa tapa työllistyä omalle alalle tai omalle paikkakunnalle. (Sutela & Pärnänen 2017, 33.)

Tärkein syy yrittäjäksi ryhtymiseen, yrittäjät sukupuolen mukaan, %.
Yrittäjät Suomessa 2017, Tilastokeskus

Kuvio 1. Tärkein syy yrittäjäksi ryhtymiseen sukupuolen mukaan vuonna 2017 (Sutela & Pärnänen 2017, 36).

Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan (Kuvio 1.) tärkein syy yrittäjäksi ryhtymiseen on se, että eteen on tullut sopiva tilaisuus. Se on tärkein syy sekä miehillä, että naisilla. Seuraavaksi tärkeimmät syyt naisilla olivat halu ryhtyä yrittäjäksi jostain muusta syystä ja se, että alalla on tyypillistä toimia yrittäjänä. Miehillä seuraavaksi tärkeimmät syyt olivat halu ryhtyä yrittäjäksi jostain muusta syystä ja perheyrittäjän jatkaminen. Nämä ovat siis tärkeimpiä syitä, vaikka yrittäjäksi lähtemiseen onkin voinut vaikuttaa myös muut syyt. Kuitenkin halu ja sopiva tilaisuus ovat useimmin yrittäjyyteen johtaneita syitä. (Sutela & Pärnänen 2017, 35–36.)

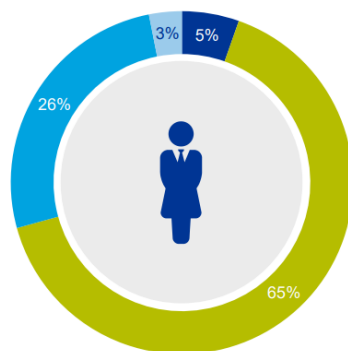
Järvisen & Karin (2020, 36–40) mukaan sen sijaan raha on yksi merkittävä syy yrityksen perustamiselle. Raha motivoi joko toimeentulon tai vaurastumisen kannalta. Monille yrittäjille rahaa tärkeämpää on kuitenkin valinnan vapaus. Tarve autonomialle tai itsenäisyydelle nousee tutkimuksissa toistuvasti yhdeksi tärkeimmäksi motivaatiotekijäksi. Yrittäjä on usein työntekijää vapaampi esimerkiksi tavoitteiden asettamisessa, työtovereiden valinnassa ja työskentelytyövoimissa. Yrityksen perustamiseen tarvitaan intohimoa sitä kohtaan, mitä aiotaan

tehdä. Intohimo toimii yrityksen eduksi, samoin kuin perustajan kunnianhimo ja tahto saavuttaa asioita. (Järvinen & Kari 2020, 43.) Toisaalta intohimokaan yksin ei riitä, sillä yrittäminen vaatii taitoja ja lahjakkuutta valitsemallaan alalla. Jos henkilöllä on jotain sellaista, mitä uskoo pystyvänsä tekemään todella hyvin ja jopa paremmin kuin muut se voi olla peruste yrittäjyydelle. (Presnal & Kilpatrick Brathwaiten 2021, 99–100.)

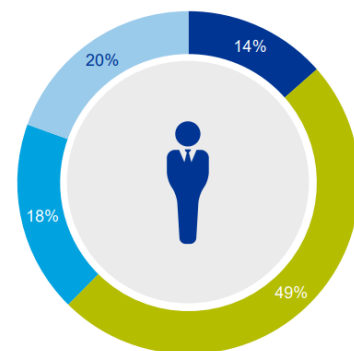
2.3 Eroavaisuudet nais- ja miesyrittäjyydessä

Työmarkkinat ja yrittäjyys ovat edelleen jakautuneet niin sanottuihin naisten ja miesten aloihin niin, että miehet työllistyvät useimmiten rakentamisen, kuljetuksen ja teollisuuden ammatteihin ja naiset enimmäkseen palvelu-, kulttuuri- ja käsityöalojen ammatteihin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2023.) Kuvio 2. näyttää miten yrittäjät ovat jakautuneet aloille sukupuolen mukaan vuonna 2022. Silloin palvelualoilla oli naisyrittäjistä 65 % ja miesyrittäjistä 49 %. Seuraavaksi eniten naiset toimivat yrittäjinä kaupan alalla. Miesyrittäjistä 14 % työllistyi teollisuuden alalle ja naisyrittäjistä 5 %.

Naisyrittäjät toimialoittain
% yrittäjistä

Miesyrittäjät toimialoittain
% yrittäjistä

■ Teollisuus ■ Palvelut ■ Kauppa ■ Rakentaminen

■ Teollisuus ■ Palvelut ■ Kauppa ■ Rakentaminen

Kuvio 2. Yrittäjät toimialoittain sukupuolen mukaan (Elinkeinoelämän keskusliitto 2022).

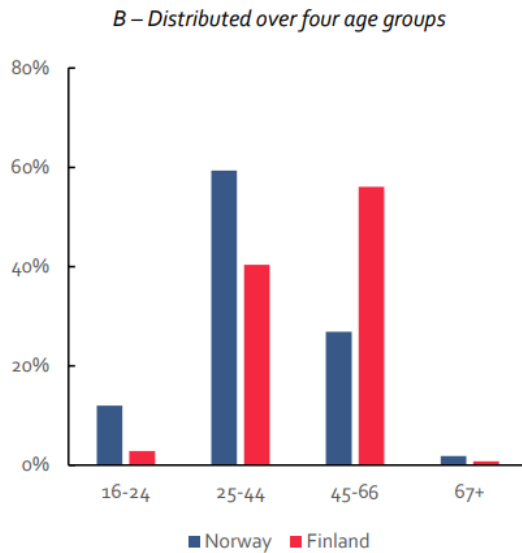
Naiset saavat myös edelleen vähemmän palkkaa kuin miehet. Osa miesten ja naisten palkkaeroista selittyykin sillä, kuinka sukupuolet sijoittuvat eri aloille. Kuitenkin Sosiaali- ja terveysministeriön (2023) mukaan saavat samalla

koulutustaustalla ja samasta työstä naiset silti 10 % vähemmän palkkaa kuin miehet. Koska naisten tulotaso on pienempi ja naiset pitävät myös enemmän perhevapaita, on myös naisten eläke pienempi kuin miesten. Vuonna 2019 naisen eläke oli noin 69 % miehen eläkkeestä. (Varma 2023.) Naisyrittäjistä 40 % ja miesyrittäjistä 25 % ansaitsee alle 2000 € kuukaudessa (Yrittäjänaiset 2023).

Lähes poikkeuksetta, 93 % tapauksista äiti on se, joka hoitaa lasta kotona perhevapailta (Yrittäjänaiset 2023). Yrittäjänä toimivien äitien on kuitenkin hankalampaa pitää perhevapaita kuin työntekijöiden ja 20 % naisista ei pitänyt perhevapaita ollessaan yrittäjä lapsen syntymän aikaan. Jopa 61 % jatkoi yritystoimintaa perhevapaan rinnalla. (Simonen, M. 2019.)

Stereotyyppinen kuva yrittäjästä on edelleen mies. Stereotyyppinen naisyrittäjän kuva taas on, että nainen tekee pienimuotoista yritystoimintaa perheenhoidon ohella. Miesyrittäjälle perhe nähdään tukijoukkona, kun taas naisyrittäjälle velvollisuutena. (Mustonen, Nisula, Puhakka-Tarvainen, Sipola, & Vartiainen 2021.) Sellaiset stereotypiat, joissa mies on menestyvä ja kasvuhaluinen ja nainen haavoittuvampi ja alemmalla tulotasolla, edustaa vääränlaista kahtiajakoa ja lisää sukupuolten välistä epätasa-arvoa. Todellisuudessa kaikenlaisia yrityksiä perustaa sekä miehet, että naiset ja molemmilla on yhtä hyvät mahdollisuudet menestyä. (Global entrepreneurship monitor 2022, 118–119.)

Myös yrittäjien ikäjakauma vahvistaa ajatusta naisten perhekeskeisyydestä, sillä suurin osa Suomen naisyrittäjistä on 45–66-vuotiaita (Kuvio 3.). Tämän ikäisillä naisilla on yleensä jo perhe perustettuna ja kiireinen pikkulapsiaika ohitse. Toisaalta yrittäjiksi ryhdytään harvoin ihan työuran alussa (Sutela & Pärnänen 2017, 28).

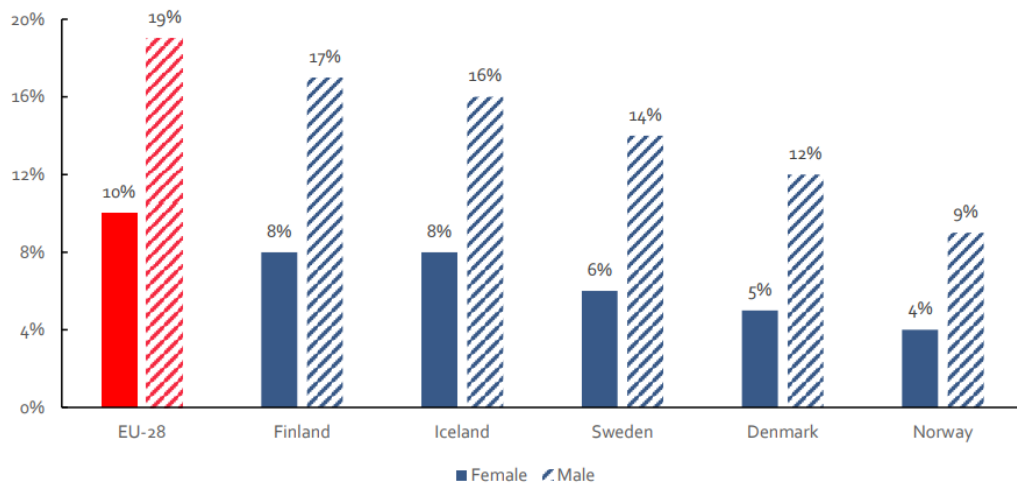

Kuvio 3. Norjalaisen ja Suomalaisen naisyrittäjän tyypillinen ikäjakauma (Grünfeld, Hernes, & Karttinen 2020, 35–36).

Entistä avoimempi raha- keskustelu julkisuudessa on alkanut palkkakeskusteluista ja johtanut siitä myös sijoittamiseen ja yrittämiseen. Naisten yrittäjyydestä puhutaan useammin unelmaduunina, sivubisneksenä tai muutoin osana elämäntapaa, kuin keinona vaurastua. Miehiä useammin nainen pohjaakin yritys- ideansa arvopohjaan tai mukavaan tekemiseen, ei niinkään vaurastumisen tavoitteluun. (Presnal & Kilpatrick Brathwaiten 2021, 22–24.) Myös maailmanlaajuisesti pääsy yrityksen perustamiseen naisilla on vaikuttamisen ja muutoksen halu, kun taas miehillä pääsy on varallisuuden kasvattaminen. Kun on tutkittu yrityksen perustamisen syitä, niin tässä onkin havaittavissa suurinta sukupuolten välistä eroavaisuutta, muut syyt jakautuivat tasaisemmin sukupuolten välillä. (Global entrepreneurship monitor 2022, 25.)

Naisten osuus yrittäjistä on viime vuosina kasvanut, mutta silti osuus on vain reilu kolmannes Suomen yrittäjistä (Yrittäjänaiset 2023). Enemmistö yrittäjäksi haaveilevista on myös tutkitusti miehiä. Keskimääräinen naisten yrittäjyysaste EU:ssa on 10 %. Yrittäjyysasteella tarkoitetaan yrittäjien prosenttiosuutta aktiivisesta työvoimasta. Pohjoismaissa jäädään tuon prosentin alapuolelle, mutta Suomessa oli vuonna 2012 pohjoismaiden korkein naisten yrittäjyysaste, 8 %. (Grünfeld ym. 2020, 11.) Kuviossa 4. vertaillaan nais- ja miesyrittäjien määriä EU:ssa ja Pohjoismaissa. Suomessa naisten yrittäjyysaste oli 8 %, kun miesten yrittäjyysaste oli samaan aikaan 17 %.

Figure 3-3: Percentage of entrepreneurs in total active labor force (entrepreneurship rate), by gender in 2012. Source: European Commission (2014)

Kuvio 4. Yrittäjyysaste sukupuolen mukaan vuonna 2012 (Grünfeld ym. 2020, 11).

Nais- ja miesyrittäjien välillä ei ole suurta eroa siinä, kuinka he haluavat kasvattaa yritystoimintaansa. Naisista 45 % ja miehistä 53 % haluaa kasvattaa liiketoimintaansa. (Mustonen ym. 2021.) Suurin osa naisyrittäjien yrityksistä on pieniä, alle 10 henkilöä työllistäviä ja vasta kansainvälistymisen alkuvaiheessa olevia yrityksiä, mikä osaltaan voi selittää kasvuhalukkuutta (Elinkeinoelämän keskusliitto 2022). Vuonna 2017 naisyrittäjistä vain 26 % oli työnantajayrittäjiä, kun vastaavasti miesyrittäjistä 74 % (Sutela & Pärnänen 2017, 20). Global Entrepreneurship Monitorin (2022, 82) tekemässä laajassa tutkimuksessa yksikään nainen Suomesta ei kuitenkaan ilmoittanut suunnitelmastaan palkata yli 20 työntekijää viiden vuoden sisällä.

Yrittäjyyteen liittyvä hallituspolitiikka osaltaan tukee miesyrittäjyyttä keskittyen kasvuyrityksiin eikä naisten enemmän harjoittamaan yksityisyrittäjyyteen. Naisyrittäjyyden vahvistamisen teemana hallituksessa nähtiin tärkeimpänä perheen ja työn yhteen sovittaminen. Myös tästä voidaan vetää tietynlaisia sukupuolisidonnaisia roolioletuksia yrittäjyydessä. Miehet kasvuyrityksissä ja luomassa työpaikkoja, naiset pienemmissä yrityksissä, hoitaen samalla perhettä. (Saari- nen 2020.)

Naisten johtamia yrityksiä ei rahoiteta tasavertaisesti miesten johtamien yritysten kanssa. Syynä voivat olla ennakkoluulot ja sijoittajamaailman miesvaltaisuus. Sijoituspäätöksiä ei useinkaan ole tekemässä naiset. Taustalla olevia

ennakkoluuloja ovat sijoittajien uskomukset siitä, että naisvetoiset yritykset olisivat riskialttiimpia tai yksinkertaisesti siitä, että yrittäjyys olisi enemmän miesten alaa. Positiivista kuitenkin, että vuodesta 2006 alkaen naisten perustamien yritysten rahoitusaste on hiljalleen parantunut. (Fackelmann & De Concini 2020, 10–21.)

Franzenin (2020) mukaan naisyrittäjä käsitteenä liittyy siihen, miten maskuliinisenä yrittäjyyttä pidetään. Yrittäjyyteen liittyvät tutkimukset ja teoriat on pääosin tehty miesten keskuudessa ja naisia yrittäjinä on tutkittu paljon vähemmän. Myös yrittäjyyteen yleisesti liitetty ominaisuudet ovat enemmän maskuliinisia piirteitä, kuten päättäväisyys, rohkeus, kovuus ja sitkeys, mikä voi saada naiset sivuuttamaan yrittäjyyden. Kuitenkin tutkimukset nais- ja miesyrittäjien eroavaisuuksista osoittavat, että erot ovat hyvin pieniä eikä menestyminen tai innovatiivisuus riipu sukupuolesta. (Franzen 2020.)

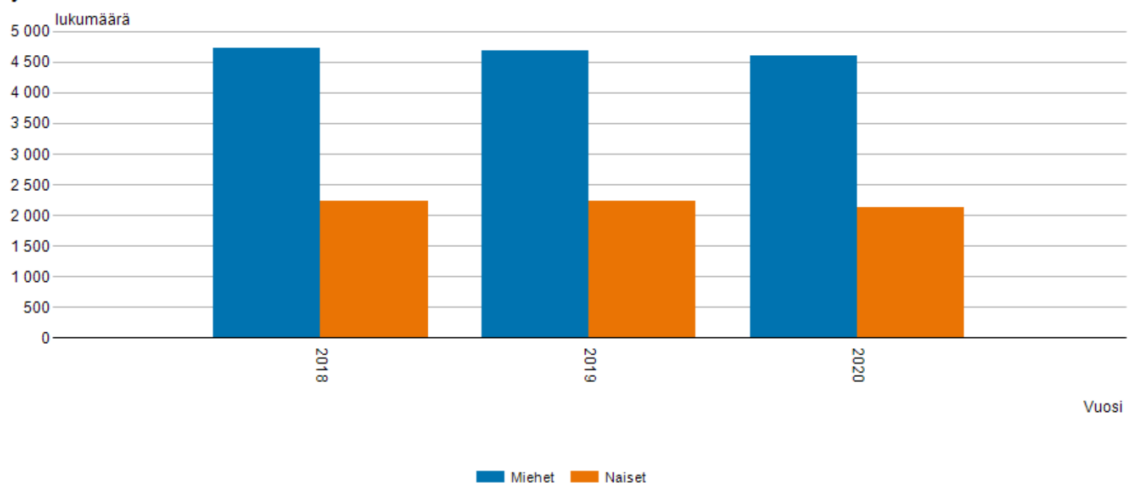
Koska yritysmaailma on edelleen maskuliininen, pidetään tärkeänä, että naiset saavat vertaistukea toisista naisista (Laaksonen 2022). Menestyneitä naisyrittäjiä tulisi nostaa esiin ja näin antaa nuorille esimerkkejä mahdollisuudesta menestyä yrittäjänä, sen sijaan että heitä peloteltaisiin yrittäjyyden riskeillä. Naiset kokevat jo valmiiksi yrittäjyystaitonsa huonommaksi kuin miehet, vaikka aloittaessaan samanlaisia yrityksiä ja samalla toimialalla kuin miehet, naiset menestyvät ihan yhtä todennäköisesti. (Global entrepreneurship monitor, 2022, 119–120.) Mustosen ym. (2021) mukaan naiset voivat myös verrata itseään muihin äiteihin, jolloin roolimalleiksi tarvitaan toisia yrittäjänaisia.

Yrittäjänä toimivat naiset ovat huomattavasti yleisemmin innostuneita ja tyytyväisiä työhönsä, kuin miesyrittäjät. Kaiken kaikkiaan yrittäjät ovat myös tyytyväisempiä työhönsä kuin palkansaajat. (Sutela & Pärnänen 2017, 89.) Naisyrittäjistä ja naisista yritysten johdossa puhutaan kirjallisuudessa lasikattojen rikkojina. Tällä tarkoitetaan sitä, että naisilla on ikään kuin näkymättömiä, asenteesta tai perinteistä muodostuvia esteitä menestymisen tiellä ja jos joku onnistuu siitä huolimatta menestymään, hän on rikkonut lasikattoa (Tukiainen & Villanen 2016, 42).

2.4 Naisyrittäjyys Pohjois-Karjalassa

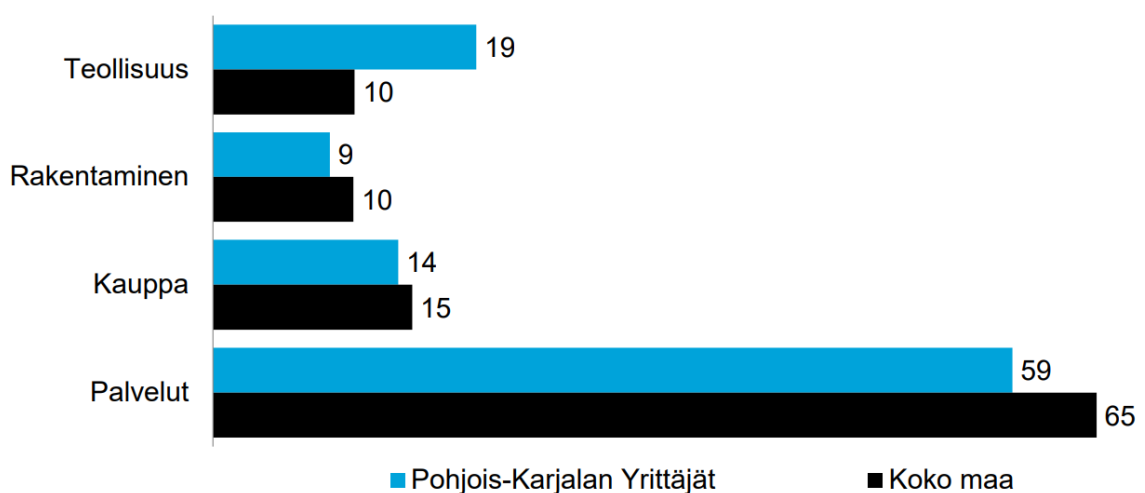
Naisyrittäjien osuus kaikista Pohjois-Karjalan yrittäjistä on hieman alle puolet. Vuoden 2020 tilastot olivat tuoreimpia mitä löytyi ja tuolloin yrittäjiä oli Pohjois-Karjalan alueella yhteensä 6725, joista 2121 oli naisia ja 4604 oli miehiä. Kuvio 5. näkee sukupuolten välisen eron yrittäjien määrässä vuosien 2018–2020 välillä. Vaikka yrittäjien määrä on hieman näinä vuosina laskenut, on suhde naisten ja miesten välillä pysynyt suunnilleen samana. (Tilastokeskus 2023.)

Työlliset muuttujina Sukupuoli ja Vuosi. MK12 Pohjois-Karjala, Yhteensä, Yrittäjät, Yhteensä, Työlliset.

Kuvio 5. Pohjois-Karjalan yrittäjien sukupuolijakauma (Tilastokeskus 2023).

Yritysten osuudet eri toimialoilla, %

Kuvio 6. Yritysten osuudet eri toimialoilla Pohjois-Karjalassa (Pohjois-Karjalan yrittäjät 2022).

Kuviosta 6. käy ilmi, miten Pohjois- Karjalan yrittäjät jakautuvat eri aloille. Pohjois- Karjalassa oli vuonna 2022 eniten, 59 %, yrittäjiä palvelualoilla ja toiseksi eniten, 19 %, teollisuudessa. (Pohjois- Karjalan yrittäjät 2022.)

3 Tutkimuskatsaus naisyrittäjyydestä

3.1 Aiemmat opinnäytetyöt

Naisyrittäjyydestä löytyy jonkin verran aiemmin valmistuneita opinnäytetöitä. Näissä opinnäytetöissä on tarkasteltu pääasiassa naisten hyvinvointia ja työsäjäksämistä yrittäjänä, perheen ja yrittäjyyden yhteensovittamista, verkostojen merkitystä sekä naisyrittäjyyden keskeisiä ominaispiirteitä. Myös työelämän tasa-arvoa koskevia opinnäytetöitä löytyy sekä paikallisesti, että maan laajuisesti. Kuitenkaan sellaista opinnäytetyötä, mikä keskittyisi pohjoiskarjalaisiin naisyrittäjiin, ei ole tehty aiemmin. Monissa naisyrittäjyyttä koskevissa opinnäytetöissä on tämän työn kannalta mielenkiintoisia seikkoja, joista kerrotaan seuraavana.

Palkeisen (2018) opinnäytetyössä Naisyrittäjien liiketoiminnan riskit, käy ilmi, että yrittäjät kaipaavat enemmän tukea etenkin alkuvaiheeseen. Apua kaivataan taloushallinnon, kirjanpidon, verotuksen ja pakollisten vakuutusten kanssa. Yrittäjä hakee apua ongelmiinsa useimmiten internetistä tai yrittäjätuttaviltaan. Palkeisen (2018) opinnäytetyössä mainitaan, että maantieteellisesti naisyrittäjiä olisi vähiten juuri Itä- Suomessa, vain 12 % ja eniten, 49 %, Länsi-Suomessa.

Ollila (2018) on tutkinut opinnäytetyössään Yrittäjänäisten kokemuksia yrittäjyyspolun vaiheista Oulun seudulla. Ollila avaa työssään yrittäjyysprosessin vaiheita ja on haastatellut oululaisia yrittäjiä näiden vaiheiden pohjalta. Yrittäjyysprosessia kuvataan kolmen tekijän vuorovaikutukseksi. Nämä tekijät ovat mahdollisuus, kyky ja motivaatio. Yrittäjyysprosessi etenee vaiheittain ja nämä vaiheet ovat, ideointi, eli esikäynnistysvaihe, käynnistysvaihe, toteutus ja kriittinen vaihe eli elonjäämisvaihe. Naisyrittäjyksen kriittisimmiksi vaiheiksi Ollila nostaa esikäynnistysvaiheen ja elonjäämisvaiheen.

Torkkel (2020) on opinnäytetyössään listannut haasteita, joihin naisyrittäjä voi törmätä. Naisten tulee ylittää sosiaaliset odotukset ja kamppailla siitä, että heidät otetaan miesvaltaisessa yritysmaailmassa vakavasti. Naiset saattavat vähätellä omia taitojaan. Myös hyvän tukiverkoston rakentaminen on naiselle haastavaa, sillä naiset toivoisivat erityisesti toisia yrittäjänaisia verkostoihinsa. Bisneksen ja perhe-elämän tasapainottaminen koetaan myös haasteeksi, etenkin lapsiperheissä. Naisilla on myös epäonnistumisen pelkoa. Toisaalta naisista löydetään myös paljon vahvuuksia, joista on etua yrittäjyydessä. Naisilla on tunteilyä ja tunteikkuutta, mikä auttaa ihmisten kanssa toimimisessa ja johtamisessa. Naisille ihmissuhteet ovat tärkeitä ja myös työelämässä halutaan rakentaa suhteita. Naiset ovat mukautumiskykyisiä ja pystyvät tunnetusti tekemään montaa asiaa yhtä aikaa. Naiset ovat määrätietoisia, viestintä onnistuu miehiä monisanaisemmin ja he ymmärtävät esimerkiksi perheellisten jouston tarvetta työelämässä. Naiset määrittelevät itsensä riskinottajiksi. Naiset ovat nöyriä, mikä nähdään hyvänä piirteenä asiakkuuksien hoitamisessa. Naiset ovat myös luovia ja etsivät keinoja tehdä asioita parhaalla mahdollisella tavalla. (Torkkel 2020.)

Sirviö (2016) haastatteli opinnäytetyössään naisyrittäjiä ja selvitti heidän tyytyväisyyttään sitä valintaa kohtaan, kun on siirrytty palkkatyöstä yrittäjäksi. Kuukaan haastateltavista ei palaisi palkkatöihin, kuin siinä tapauksessa, jos taloudellinen tilanne niin vaatisi (Sirviö 2016).

3.2 W-Power- hanke

W-Power (Empowering women entrepreneurs in sparsely populated communities) - hanke toteutettiin vuosina 2018–2021 harvaan asutuilla Pohjoisilla ja arktisilla alueilla: Pohjois-Karjalassa, Lapissa, Ruotsissa, Islannissa, Irlannissa, Skotlannissa ja Shetlannissa. Hankkeen tarkoituksena oli edistää naisyrittäjyyttä: rohkaista perustamaan, kehittämään ja kasvattamaan naisten yritystoimintaa. Esimerkiksi Euroopan maissa naisten luovuus ja yrittäjyyspotentiaali on alihyödynnetty talouskasvun ja työpaikkojen lähde ja hanke halusi kehittää tätä epäkohtaa. Hankkeen avulla saatiin parempi ymmärrys alueellisista esteistä, jotka vaikuttavat negatiivisesti naisyrittäjiin ja pyrittiin auttamaan pienyrittäjiä ja aloittelevia yrittäjiä heidän kohtaamissaan haasteissa. Tavoitteena oli

naisyrittäjyyden potentiaalin löytäminen, hyödyntäminen ja tukeminen. Myös verkostoituminen oli yksi hankkeen tärkeitä tavoitteita. (W-Power 2023.)

W- Power hankkeen aikana selvitettiin naisten haasteita ja mahdollisuuksia koko hankealueella toteuttamalla sama kyselytutkimus eri alueilla. Pohjois- Karjalasta saatiin saman suuntaisia vastauksia, kuin muistakin kohdealueista. Tutkimuksen mukaan naiset aloittavat yrittäjyyden ollakseen itsensä pomoja, jolloin he pystyvät toimimaan joustavasti työn ja vapaa-ajan välillä. Eniten apua yrittäjyydessä kaivattiin taloudellisissa asioissa, eli rahoitus ja kirjanpito, asiakkaiden löytämisessä (harvaan asuttuja alueita), sekä markkinointi- että digimarkkinointiosaamisessa, digitalisaatiossa, tuotteistamisessa ja verkostoitumisessa. Kun toimitaan yrittäjänä harvaan asutuilla alueilla, koetaan yhteisöllisyys merkitykselliseksi tekijäksi. Jonkin verran koettiin myös sukupuolisidonnaista vähättelyä ja kohtelua, sekä haasteita verkostoitua miesyrittäjien kanssa. (Saarinen & Vartiainen 2020.)

3.3 Naiset yrittäjinä Pohjois-Karjalassa-Tutkimus naisyrittäjyyden toimintaedellytyksistä

Pohjois-Karjalan yrittäjänaiset ja Pohjois-Karjalan kauppakamari yhdessä alue- ja kuntatutkimuskeskus Spatian kanssa tekivät vuonna 2016 tutkimuksen naisyrittäjyyden toimintaedellytysten edistämisestä Pohjois-Karjalassa. Tutkimus toteutettiin osana Ennakoiva työmarkkina- ja toimialatieto kasvualojen osaamistarpeiksi (ETKO) -hanketta. Kyselyyn vastanneista 75 % oli Pohjois- Karjalasta ja loput muualta Suomesta. Kyselyllä pyrittiin selvittämään yrittäjäksi ryhtymisen motiiveja, yritystoiminnan käynnistämiseen vaikuttavia tekijöitä, yrityksen liiketoimintaa, yrittäjän lisäosaamisen tarvetta sekä tulevaisuuden näkymiä. (Jolkkonen, Lemponen & Sireni 2017, 4.)

Tutkimuksen perusteella syyt yrittäjäksi lähtemiseen olivat useimmiten itsensä työllistäminen omien tavoitteiden mukaisesti. Maaseudulla asuvat myös näkivät itsensä työllistämisen mahdollisuutena jatkaa maalla asumista. Hyvä liikeidea oli vasta kuudenneksi tärkein yrityksen perustamiseen vaikuttava tekijä. (Jolkkonen ym. 16.) Apu, mitä yrittäjät alkuun tarvitsivat, oli talouteen, eli liiketoimintasuunnitelmien laatimiseen, rahoitukseen ja kannattavuuteen liittyvää. Pankkien,

uusyrityskeskusten ynnä muiden viranomaisten lisäksi toisten yrittäjien tukea pidettiin tärkeänä alkuvaiheessa. (Jolkkonen ym. 2017 18–20.) Yrittäjät kokivat, että he käyttävät yritykseen paljon aikaa, jolloin oma aika jää vähäiseksi ja työ uuvuttaa. Esimerkiksi sijaisten saaminen koettiin hankalaksi. Työssä jaksamisella nähdään olevan vaikutusta yritystoiminnan kehittymiseen ja jatkumiseen. Kyselyyn vastanneet suosittelivat yritystoiminnan perustamista vasta lasten hankkimisen jälkeen ja kunhan lapset ovat kouluikäisiä. (Jolkkonen ym. 2017, 22–23.) Naisyrittäjät kaipasivat lisäosaamista digitalisaation hyödyntämiseen, verkostoitumiseen, kotisivujen laatimiseen ja markkinointiin. Tilitoimiston palvelut olikin yrittäjän useimmiten ulkopuolelta ostettu palvelu. Suurin osa vastaajista suunnitteli palvelujen tai tuotteiden kehittämistä ja huomattava osa myös lisätyövoiman palkkaamista. Työntekijän palkkaamiseen toivottiin tukea, esimerkiksi palkkatuen keinoin. (Jolkkonen ym. 2017, 24–26.)

Jolkkosen ym. (2017) raportissa kerrotaan useista valtakunnallisista ja alueellisista hankkeista, joiden tavoitteena on naisyrittäjyyden tukeminen ja edistäminen. Yksi tärkeä syy naisyrittäjyyden edistämiseksi on parantaa alueellista ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Naisyrittäjyyttä voidaan tukea esimerkiksi työsäjäksämisen ja työhyvinvoinnin tukemisella, sillä että lisätään resursseja naisyrittäjille suunnattuihin neuvonta-, ohjaus- ja koulutuspalveluihin, tukemalla yksinyrittäjää työvoiman palkkaamisessa, yrittäjyyskoulutuksen vahvistamista ja naisyrittäjyyden tilastoinnin ja naisyrittäjätutkimuksen parantamista. Myös vanhemmuudesta aiheutuvia kuluja täytyisi saada jaettua tasaisemmin työnantajan ja työntekijöiden kesken, ettei työnantajayrityksen kulut tästä nouse liian korkeiksi. (Jolkkonen ym. 2017, 9–10.)

3.4 Female Entrepreneurship in the Nordics -tutkimus

Female Entrepreneurship in the Nordics on Norjalaisen Menom Economics- yrityksen vuonna 2020 tekemä tutkimus, jossa tarkasteltiin naisten ja miesten eroavaisuuksia yrittäjyydessä. Naisten pienempi osuus yrittäjistä voidaan selittää ensinnäkin naisyrittäjien ominaisuuksilla: iällä, toimialalla, tavoitteilla ja riskintohallulla. Tutkimukset osoittavat, että naisilla on vähemmän kasvuodotuksia- ja halua ja että miehet perustavat useammin yrityksiä nopeasti kasvaville, esimerkiksi teknologian aloille. Roolimallit ja verkostot nähdään merkittävänä

tekijöinä yrittäjäksi ryhtymisessä ja valitettavasti naisilla on vähemmän roolimalleja menestyneistä yrittäjistä kuin miehillä. Tutkimus osoittaa, että mikäli nainen kasvaa yrittäjänäisten ympäröimänä, on hänellä suurempi todennäköisyys päätyä yrittäjäksi myös itse. Kun naiset ovat aliedustettuina yrittäjien ja innovoijien maailmassa, voi naisten olla vaikea menestyä. Tutkimuksessa selvisi myös, että miesyrittäjillä on naisia paremmat mahdollisuudet hankkia pääomaa yrityksensä tueksi. Tämä voi johtua siitä, että naiset eivät ota niin mielellään riskejä, sillä heillä on suurempi epäonnistumisen pelko. Pohjoismaiset naiset pitävät suurimman osan perhevapaista, mikä voi osaltaan heikentää heidän osuuttaan yrittäjistä. (Grünfeld ym. 2020.)

Tutkimuksessa ehdotettiin keinoja naisyrittäjien määrän lisäämiseksi. Keinoja voisi olla verkostojen ja roolimallien lisääminen esimerkiksi mentorointijärjestelmillä. Toiseksi naisten pääoman saamisen helpottaminen, esimerkiksi pohtimalla onko rahoitusmainonta liian miesvoittoista ja suuntaamalla se uudelleen naisia houkuttelevammaksi. Koska naisten yritykset edustavat usein tiettyjä aloja, voisi naisten suosimilta aloilta poistaa kilpailuhaittoja tarkastelemalla alan verotusta ja valvontaa. Tutkimuksessa ehdotettiin myös yrittäjyysopintojen lisäämistä yliopistoihin ja korkeakouluihin, jolloin yrittäjyysajatusta heräteltäisiin jo varhaisessa vaiheessa. (Grünfeld ym. 2020, 59–60.)

3.5 Yhteenveto tutkimuksista

Sekä W-Power- hankkeen-, Naisyrittäjyyden toimintaedellytysten-, että Pohjoismaista naisyrittäjyyttä koskevissa tutkimuksissa lähtökohtina oli, että naisten potentiaali yrittäjyydessä on tällä hetkellä alihyödynnettyä ja naiset toimivat vähemmistönä yrittäjien maskuliinisessa maailmassa. Sukupuolten välistä eroa halutaan tasoittaa ja keksiä keinoja naisyrittäjyyden lisäämiseksi ja tukemiseksi.

Useimmiten syyt, jonka vuoksi naiset lähtevät yrittäjäksi liittyvät elämänlaadun parantamiseen. Halutaan joko yhdistää työ ja vapaa- aika joustavammin tai toimia työelämässä täysin omien tavoitteiden mukaisesti. Naisten lähtemistä yrittäjäksi miestä harvemmin, voidaan selittää yhteiskunnassa vallalla olevilla mielikuvilla ja asenteilla ja vain jonkin verran henkilökohtaisilla ominaisuuksilla. Naiset mielletään edelleen kodista huolehtijaksi ja stereotyyppinen kuva yrittäjästä

on mies. Koska naiset pitävät enemmän perhevapaita kuin miehet, he ovat enemmän poissa työelämästä ja urakehityksestä. Naiset tarvitsevat paljon rohkaisua, sekä lähipiiristä, että toisilta yrittäjiltä ja vertaisilta, jotta he uskaltavat lähteä yrittäjiksi. Naisyrittäjät tarvitsevat lisää roolimalleja toisista naisyrittäjistä.

Kun nainen on yrittäjänä, hän on useammin pienyrittäjä, kuin kasvuyrittäjä. Naiset toimivat yrittäjinä niin sanotuilla naisten aloilla, kuten palvelu- ja hyvinvointialoilla. Yrittäjänä nainen tarvitsee useimmiten apua talouteen- ja liiketoiminnan pyörittämiseen liittyviin asioihin, verkostoitumiseen ja digitalisaation hyödyntämiseen.

Naisten myös nähtiin olevan miehiä varovaisempia riskinottajia jopa niin että se voisi vaikuttaa naisyrittäjien rahoituksen saamiseen. Naisten kasvuodotukset olivat miehiä vähäisemmät, mutta toisaalta naiset myös kokivat tarvitsevansa tukea kasvuun ja markkinointiin liittyvissä asioissa.

4 Tutkimusmenetelmät

4.1 Laadullinen tutkimus

Laadullisella tutkimuksella pyritään ymmärtämään jotakin tiettyä ilmiötä tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden näkökulmasta. Laadullisessa tutkimuksessa korostetaan ihmistä oman maailmansa kokijana, havainnoijana ja toimijana, suhteessa aikaan, paikkaan ja tilanteisiin. (Ronkainen ym. 2011, 82.) Laadullisen tutkimuksen tavoitteita voi olla esimerkiksi uuden tiedon hankinta, ymmärryksen syventäminen tai ilmiön tulkitseminen (Puusa & Juuti 2020, 130). Tyypillistä laadulliselle tutkimukselle on myös vuoropuhelu teorian ja aineiston välillä ja teoriaan onkin syytä perehtyä ennen tutkimuksen tekemistä, jotta ymmärrys aihetta kohtaan syvenee (Kortelainen, 2017). Laadullisella tutkimuksella pyritään tuottamaan rikasta ja yksityiskohtaista tietoa valitusta ilmiöstä ja saamaan selville erilaisia näkökulmia aiheen tarkastelulle. Ei niinkään sitä, miten usein jokin ilmiö esiintyy tutkittavien joukossa. (Puusa & Juuti 2020, 8–17.)

Tyypilliset laadulliseen tutkimukseen kuuluvat vaiheet ovat

1. aiheen valinta,
2. tutkimuksen tavoitteiden asettaminen,
3. tutkimuskysymysten muotoileminen,
4. tutkimuksen rajauksen esittely,
5. teoreettisen viitekehysten laatiminen kirjallisuuden avulla,
6. lähestymistavan valinta ja perustelu,
7. tutkimusmenetelmien sekä näytteen tai aineiston valinta, kuvailu ja perustelu
8. aineiston hankinta,
9. aineiston analysointi ja tulkinta sekä
10. tulosten kirjoittaminen ja raportointi sekä tutkimuksen luotettavuuden arviointi (Puusa & Juuti 2020, 12).

Laadullisen tutkimuksen asetelma on melko joustava ja vaiheita voidaan suorittaa myös päällekkäin. Johonkin aikaisempaan vaiheeseen voidaan myös tarvittaessa palata ja muuttaa sitä. Hyvin rajatussa laadullisessa tutkimuksessa on yleensä kaksi tai kolme tutkimuskysymystä. Aiheen rajausta selkeästi ja täsmällisesti mahdollistaa syvällisemmän perehtymisen rajattuun ilmiöön. (Puusa & Juuti 2020, 12–13.)

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston hankintaan käytetään yksilohaastatteluja, ryhmähaastatteluja, dokumenttiaineistoja tai havainnointia. Aineistonkeruumenetelmiä voidaan myös yhdistellä. Haasteena voi olla, että miten saadaan kohdehenkilöt puhumaan avoimesti merkityksellisistä aiheista. (Puusa & Juuti 2020, 17.)

Usein laadullisen tutkimuksen aineisto pidetään suhteellisen pienenä, eli tutkittavia on yleensä melko vähän, jotta aineiston analysointi ja tulkintojen ja merkitysten löytäminen ei mene liian hankalaksi. (Ronkainen ym. 2011, 83.) Tutkittava kohdejoukko valitaan tarkoituksen mukaan ja määrällisesti tutkittavia on tarpeeksi silloin, kun tutkija pystyy muodostamaan aineistosta johtopäätöksiä. Aineiston riittävydestä kertoo myös kylläntyminen, eli saturaatio. (Kortelainen, 2017.) Saturaatiolla tarkoitetaan sitä, kun aineisto alkaa ikään kuin toistaa itseään, eikä uudet tapaukset tuo enää tutkimuksen kannalta uutta tietoa (Kallinen & Kinnunen, 2023).

Laadullisella tutkimuksella saatua aineistoa voidaan käsitellä litteroimalla, teemoittelemalla, koodaamalla tai luokittelemalla (Kortelainen, 2017). Luokitukset syntyvät usein aineiston perusteella tutkimuksen kohteena olleiden henkilöiden

määritelmien mukaan tai sitten luokitteluun voidaan ottaa avuksi teoreettisia näkökulmia (Puusa & Juuti 2020, 16). Tuomen & Sarajärven mukaan (2018, 169) laadullisen aineiston analysoinnin tarkoituksena on lisätä informaatioarvoa ja luoda hajanaisesta aineistosta yhtenäistä ja selkeää informaatiota. Laadullisessa tutkimuksessa ei ole yhtä oikeaa analysointitapaa (Hirsjärvi & Hurme 2015, 306). Aineiston analysointiin tulee varata riittävästi aikaa, sillä haastatteluvastausten tulkinta ei välttämättä ole helppoa. Vastauksista pyritään löytämään yhteneväisiä ilmiöitä ja merkityksiä. Laadullisessa tutkimuksessa on tavallista, että analyysi alkaa jo haastatteluvaiheessa, kun tutkija havainnoi esimerkiksi asioiden toistuvuutta. Pienen otosryhmän aineistoa ei ole välttämättä litte-roida, vaan päätelmät voidaan tehdä suoraan tallennetusta aineistosta. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 136–138.)

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida validiteetin ja reliabiliteetin kautta. Validiteetilla viitataan yleisesti siihen, miten hyvin tutkimus kuvaa tutkittavaa ilmiötä ja tutkiiko tutkimus sitä, mitä sen on tarkoituskin tutkia. Reliabiliteetilla tarkoitetaan mittauksen luotettavuutta, eli sitä miten systemaattista ja johdonmukaista tutkiminen ja tulosten tarkasteleminen on. (Ronkainen ym. 2011, 10–131.)

4.2 Teemahaastattelu

Teemahaastattelu on melko vapaamuotoinen haastattelumuoto ja sillä pyritään löytämään vastauksia tutkimuksen kannalta merkittäviin asioihin. Haastatteluun valitaan etukäteen teemat, jotka perustuvat tutkittavasta asiasta jo tiedettyyn eli viitekehykseen. (Kallinen & Kinnunen, 2023.)

Ennen teemahaastattelua, tutkijan tulee siis ottaa selvää tutkittavasta aiheesta ja tehdä joitakin oletuksia, minkä tiimoilta lähteä tutkittavia haastattelemaan. Teemahaastattelut kohdennetaan tiettyihin, ennalta valikoituihin teemoihin. Ennalta määritellyjä tarkkoja kysymyksiä ei välttämättä tarvita, vaan keskustelu voi edetä valittujen teemojen mukaan. Jos haastattelussa halutaan käyttää kysymyksiä, se on silloin puolistrukturoitu haastattelu, jossa vastaukset eivät ole sidottu vastausvaihtoehtoihin, vaan haastateltavat voivat vastata omin sanoin.

Haastattelija voi myös vaihdella kysymysten esittämisjärjestystä. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 47–48.)

Kun haastattelun lähtökohdat on osittain ennalta päätetty, se mahdollistaa haastattelun ohjaamisen ja auttaa varmistamaan tutkimuksen kannalta merkityksellisen tiedon saamisen. Teemahaastattelu mahdollistaa myös tarkentavien kysymysten esittämisen valittujen teemojen puitteissa. (Puusa & Juuti 2020, 193–196.)

4.3 Sisällönanalyysi

Analyysimenetelmä, mitä voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä, on sisällönanalyysi (Tuomi & Sarajärvi 2018, 140). Sisällönanalyysiä voidaan käyttää kirjoitetun tai nauhoitetun tekstin, haastattelun, ääntä tai kuvaa sisältävän aineiston analyysiin. Sisällönanalyysille ei löydy yhteisiä sääntöjä, sillä analyysi ei pohjaudu millekään erityiselle teoreettis metodologiselle ajattelulle. (Kallinen & Kinnunen, 2023.) Sisällönanalyysillä tarkoitetaan pyrkimystä kuvata dokumenttien sisältöä sanallisesti ja luoda selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Aineisto pyritään järjestämään tiiviiseen ja selkeään muotoon, kuitenkin niin, ettei informaatio katoa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 169.)

Aineiston sisällöstä pyritään tekemään johtopäätöksiä tutkimuksellisesti kiinnostavista asioista. Mikä haastateltavien vastauksissa on eroavaa ja mikä yhdistävää? Sisällönanalyysi perustuu yleensä tutkijan tekemään koodaukseen, jossa hän tunnistaa ja nimeää aineistosta löytämiään sisällöllisiä elementtejä. Sisällönanalyysi voidaan toteuttaa myös tavalla, jossa läpi analyysiprosessin pysytään lähellä sitä, miten haastateltavat puhuvat. Joka tapauksessa aineisto käydään huolella läpi ja haastatteluista etsitään systemaattisesti samoja seikkoja. (Kallinen & Kinnunen, 2023.)

5 Teemahaastattelujen toteuttaminen

5.1 Tutkimussuunnitelma

Tämän opinnäytetyön tutkimuksellinen osuus toteutetaan teemahaastatteluina. Teemahaastattelu valittiin, koska se on mahdollista toteuttaa rajatulle, pienehkölle kohderyhmälle ja haastattelu pystytään pitämään avoimena ja keskusteltavana, jolloin haastattelussa säilyy tietynlainen vapaamuotoisuus. Haastattelut toteutetaan joko etänä tai kasvotusten, eli joustavasti haastateltavan ajankäytön mukaan. Haastateltaviksi halutaan henkilöitä, jotka edustavat tutkimuksen kannalta merkittävää ryhmää. Tämän tutkimuksen kohderyhmää ovat naiset, jotka ovat aloittaneet tai suunnittelemassa aloittaa yritys Pohjois- Karjalan alueella. Tavoitteena on tutkia naisyrittäjyyttä ilmiönä ja syventää ymmärrystä siitä, miten naiset kokevat yrittäjyyden työllistymismuotona Pohjois-Karjalan alueella. Tutkimuksen tavoitteena on ilmentää niitä asioita, joilla Bisnesleidit voisivat osaltaan tukea alueen naisia yrittäjyydessä.

Ensimmäinen työvaihe on etsiä paikallisia toimijoita, joiden kautta aloittelevia naisyrittäjiä voidaan löytää. Haasteltavia kysytään yrittäjyyskoulutuksia tarjoavilta tahoilta: ELY-keskukselta, TE-toimistosta ja Valmennus majakasta. Myös Karelia Ammattikorkeakoulun Y-akatemiasta kysytään haastateltavia tutkimusta varten. Ensimmäiset haastattelukutsut lähetetään helmikuun alussa. Haastattelut toteutetaan kasvotusten tai Teamsin välityksellä ja ne nauhoitetaan jatkokeskustelun helpottamista varten. Tavoitteena on saada 4–6 haastateltavaa.

Vaikka teemahaastattelun ei välttämättä tarvitse sisältää valmiita kysymyksiä, on haastattelun pohjaksi mietitty 12 aiheeseen liittyvää kysymystä (liite 1.), jotta mitään oleellista ei jäisi kysymättä. Haastattelun aikana on kuitenkin mahdollista esittää lisäkysymyksiä ja keskustella aiheista sitä mukaa, kuin haastattelu luontevasti etenee. Haastattelujen teemat tulevat keskittymään yrittäjän ympärille. Keskeisiä tutkimuskysymyksiä on selvittää miten haastateltavan henkilökohtainen elämä, työelämä tai koulutus ja ulkopuolinen tuki, vaikuttavat siihen, että hän päättää lähteä yrittäjäksi. Lisäksi kysytään, mitä tukea aloitteleva yrittäjä kaipaisi. Näiden teemojen välisiä yhteyksiä ja niiden merkityksiä voidaan tarkastella analysointivaiheessa.

5.2 Tutkimuksen toteutus

Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina helmi-maaliskuun 2023 aikana. Haastatteluihin kutsuttiin neljä eri ikäistä ja eri lähtökohdista tulevaa naisyrittäjää, joista kolme löytyi TE-keskuksen ja yksi omien kontaktien kautta. Haastattelu sisälsi 12 kysymystä ja avointa keskustelua. Haastatteluista kolme toteutettiin Teamsin välityksellä ja yksi kasvotusten ja kaikki haastattelut nauhoitettiin, jonka jälkeen ne litteroitiin. Haastateltavat eivät saaneet kysymyksiä ennakoon, vaan tutkija esitti ne haastattelun edetessä. Haastattelujen kautta saatiin tietoa naisten omakohtaisista kokemuksista, kun he joko suunnittelivat yrittäjyyttä tai kun he jo olivat yrittäjiä.

Koska tutkimuksen kohteena on ihmiset, on tutkijan huolehdittava, että tutkimus on jokaisessa vaiheessa, aina aiheenvalinnasta aineiston arkistointiin saakka rehellistä, huolellista ja tarkkaa. Kun kohdataan haastateltava ja kirjoitetaan hänestä saatuja tutkimustuloksia, on tutkimuksen eettisyys hyvin konkreettista. Eettinen kohtelu on kunnioittavaa ja yksityisyyttä loukkaamatonta sekä tasa-arvoista haastateltavien välillä. (Kallinen & Kinnunen, 2023.)

Haastateltavat eivät esiinny tutkimuksessa omalla nimellään. Anonyymiyden toivotaan lisäävän haastateltavien uskallusta puhua vapaammin ja avoimemmin. Nauhoitteet ovat vain tutkijan käytössä ja työn valmistuttua tutkija huolehtii nauhoitteiden tuhoamisesta. Tutkija kunnioittaa haastateltavan toivetta siitä, että tiettyjä asioita ei tuoda julki vaan ne jätetään tutkimuksen ulkopuolelle. Haastateltavat ovat tasa-arvoisessa asemassa, sillä heille esitetään samat kysymykset ja kaikilla on mahdollisuus puhua sen verran kuin he haluavat.

Tutkimuksen validiteettia arvioitaessa voidaan todeta, että tutkimuksella saatiin sitä tietoa, mitä lähdettiin hakemaan. Tutkimus kuvaa naisyrittäjyyttä ilmiönä, näiden haastateltavien naisten näkökulmasta. Tulosten analyysissä on käytetty sisällönanalyysi menetelmää ja tulokinnassa on huomioitu se, että otos on varsin pieni.

6 Tutkimustulokset

6.1 Haastateltavien esittely

Haastateltavat on nimetty tulosten analysointia varten seuraavasti, Naisyrittäjä 1, Naisyrittäjä 2, Naisyrittäjä 3 ja Naisyrittäjä 4, sillä haastateltavien nimiä ei haluta julkaista.

Naisyrittäjä 1 on 45-vuotias liiketalouden Yamkin sekä viisi muuta ammattia opiskellut, aiemmin yrittäjänä toiminut nainen. Hän suunnittelee uuden yrityksen perustamista tai valmiin yrityksen ostamista, mutta toimiala ei ole vielä selvillä. Hän on tällä hetkellä työtön, myytyään osakkuutensa edellisestä puhtaanapitoalan yrityksestä vuoden 2022 lopussa. Hänellä on mies ja aikuiset lapset.

Naisyrittäjä 2 on 22- vuotias käsityönopettajaopiskelija, jolla on käsitöitä ja ompelua tarjoava toiminimi. Hänen tarkoituksenaan on edetä yrityksensä kanssa aktiivisempaan toimintaa seuraavan vuoden sisällä. Hän valmistuu koulusta 2,5 vuoden päästä. Hänellä on aviomies.

Naisyrittäjä 3 on 24- vuotias merkonomi, mutta toimii kauneudenhoitoalalla. Hän on perustanut toiminimen helmikuussa 2023 ja aloittaa päätoimisen yrittäjyyden huhtikuussa 2023. Hänellä on 5 ja 2,5-vuotiaat lapset sekä mies. Hän on ollut kotiäitinä viimeiset viisi vuotta.

Naisyrittäjä 4 on 47- vuotias sairaanhoitaja ja vaatetusartesaani. Hän on perustanut lahjavaraliikkeen kesäkuussa 2022, eli on toiminut päätoimisena yrittäjänä reilu puoli vuotta työskenneltyään aiemmin 20 vuotta sairaanhoitajana. Hänellä on kolme lasta, joista kaksi on jo aikuisia. Hänellä on myös mies ja koira.

6.2 Miksi valitsit yrittäjyyden?

Kaikkia haastateltavia on johdattanut yrittäjyyteen intohimo ja halu toteuttaa itseään. Naisyrittäjä 1 poikkeaa siinä mielessä muista, että hänellä ei ole selkeää alatoivetta, vaan hän kokee, että liiketoiminnan peruseriaatteen ovat yrityksestä

riippumatta samat, joten yritystä voi pyörittää vaikkei alaa tuntisikaan. Hän on aiemmin toiminut ison yrityksen osakkaana, jossa on ammattilaisia työntekijöinä. Yrittäjyydessä häntä kiehtoo mahdollisuus vaikuttaa työn tekemiseen.

Yrittäjänä voit itse määritellä millaisen yrityksestä teet, millaista tulosta se tekee ja sitä kautta omaa työpanosta- mitä haluat antaa. Saat tehdä yrityksestä ja omasta työstäsi omannäköistä, päättää miten kohtelet työntekijöitä jne. Vaikuttaminen kiehtoo ja ajankäyttö. Tykkään myös haasteista, ongelman ratkaisusta ja muuttuvista tilanteista. Pitää olla palo tehdä asioista parempaa. Itse ei tarvitse tehdä kaikkea, vaan ammattilaisia löytyy kaveriksi. (Naisyrittäjä 1.)

Muut haastateltavat olivat selvästi juuri oman intohimoalansa yrittäjiä. Naisyrittäjä 2 haluaa toteuttaa itseään ja kokee, että yrittäjyys on väylä purkaa inspiraatiota. Kun toteuttaa ideasta tuotteeksi asti ja tienata sillä, tuottaa se Naisyrittäjä 2:lle nautinnon tunteita. Opintojen ja ajanpuutteen vuoksi hän ei ole vielä aloittanut yritystoimintaa päätoimisesti. Hän haluaa myös kirkastaa ajatusta liikeideasta, sillä mahdollisuuksia ja mielenkiinnon kohteita on niin monia.

Myös Naisyrittäjä 3 kokee intohimoa työtään kohtaan ja on tehnyt sitä harrastuksenaan jo jonkin aikaa. Hänelle vapautui ystävän kautta liiketila ja markkinarako, johon hän päätti tarttua.

Naisyrittäjä 4 oli tyytymätön edelliseen työhönsä sairaanhoitajana alan käytössä yhä raskaammaksi koko ajan, joten hän alkoi alkuun tehdä intohimotyötään sivutoimisena. Hänellä oli lahjatavaroita ja koruja myyvä verkkokauppa. Pian hän huomasi sen olevan melko rankkaa yhdistettynä palkkatyöhön.

Hoitoalan raskaus, työtehtävien lisääntyminen vuosien varrella, olin lähellä työuupumusta monta kertaa. Työnteko pakkopullaa ja stressaavaa ja alkoi vaikuttaa muuhunkin elämään. Piti päästä pois. -- Yrittäjyys on vetänyt aina puoleensa. Vapaus houkutteli, (aika kiinni toki aukioloaikojen puolesta), mutta saan päättää yhteistyöt, kenen tuotteita myyn, mihin projektiin osallistun. Työpaikan arvostuksen puute, nyt ei ole sellaista ongelmaa. (Naisyrittäjä 4.)

6.3 Mistä ajatus yrittäjyyteen on lähtenyt? Esikuvat?

Naisyrittäjä 1 arvelee, että yrittäjyys on jollain tapaa sisäsyntyistä ja hänellä onkin rutkasti yrittäjältä vaadittavia ominaisuuksia. Hänen molemmat vanhempansa ovat yrittäjiä, joten hän on saanut seurata sivusta yrittäjyyden hyviä ja huonoja puolia ja käsitys yrittäjyydestä on totuudenmukainen, mutta myönteinen. Myös hänen miehensä on yrittäjä. Hänen oma kipinänsä yrittäjyyteen on kasvanut pikkuhiljaa ja kun lapset alkoivat olla isoja ja tuli tilaisuus vastaan (edellisen yrityksen kanssa) päätti hän tarttua siihen, kun oli silloin töitä vailla. Hän myös suhtautuu yrittäjyyteen pelottomasti.

Tyyppinä olen sellainen, että en vatuloi pitkään, en jää miettimään hirveästi vaan tartun, jos hyvältä tuntuu. -- Yrityksiä ostetaan ja sitten niitä myydään, normaalia yrityskauppaa. Myy jos ei ole enää annettavaa. Ei sen tarvitse olla loppuelämän juttu. (Naisyrittäjä 1.)

Naisyrittäjä 2 sanoo olleensa lapsesta asti yrittäjähenkkinen. Hänellä ei ole yrittäjiä aivan lähipiirissä, mutta tietää joitakin satunnaisesti yrittäviä ihmisiä eri alalta. Koulun kautta hän on päässyt vierailemaan yrittäjätapahtumissa, joissa on ollut yrittäjiä puhumassa. Puheista on jäänyt positiivinen vaikutelma ja sellainen tunne, että päätös lähteä yrittäjäksi on ollut hyvä.

Naisyrittäjä 3:n isä on ollut yrittäjä suurimman osan elämästään ja vaikka ala on hyvin erilainen (maanrakennus) on yrittäjän arkea kuitenkin päässyt näkemään läheltä. Muun muassa kaverit ovat kannustaneet häntä lähtemään yrittäjäksi.

Naisyrittäjä 4 muistaa haaveilleensa omasta puodista jo 10–15 vuotta sitten. Hänen appivanhempansa ovat yrittäjiä isossa ja menestyneessä firmassa, mutta vaikka sitä on nähnyt sivusta, niin samalaisesta menestyksestä hän ei itse haaveile. Hänellä on myös muutama ystävä, jotka ovat yrittäjiä ja myös yrittäjyyden kautta on tutustunut toisiin yrittäjiin.

6.4 Millainen tukiverkosto sinulla on?

Kaikki haastateltavat kokivat, että heillä on hyvä tukiverkosto ja heidän lähipiirinsä myös tukee heidän yrittäjyyttään. Myös koulu tukee kohti yrittäjyyttä,

Naisyrittäjä 2 kertoo. Perhe ja koti koettiin hyvänä tukiverkostona. Kun perheessä on kaksi yrittäjää, kuten Naisyrittäjä 1:llä, on helppo ymmärtää toisen työntekoa ja helppo keskustella yrittämiseen liittyvistä arkisista asioista. Kun taas kotona ei ole toista yrittäjää, kuten Naisyrittäjä 4 kertoo, niin vaatii perheeltä melkoista ymmärrystä, kun yrittäjällä iskee työn imu ja tulee tehtyä paljon töitä.

Myös vertaistuki koettiin tärkeäksi. Naisyrittäjä 1 kertoi, että hänellä on laaja yrittäjätuttavapiiri, niin pienemmistä kuin isommista tekijöistä ja heiltä saa ongelman kohdatessa vinkkejä sekä neuvoja. Jos hän olisi yksinyrittäjä, niin luultavasti hän tarvitsisi sparraajan, vertaisen tai muun sellaisen, jonka kanssa kahvitella ja jutella yrittämisestä. Naisyrittäjä 1 kertoi toivovansa, että verkostoissa naisyrittäjiä rohkaistaisiin muun muassa sijoittamisen tai muiden ”kovien arvojen” pariin pehmeiden sijaan. Kaikki yrittäjät eivät kaipaa hemmottelua, mitä yrittäjäverkotot monesti tarjoavat.

Myös Naisyrittäjä 4 kertoi, että on kokenut verkostoitumisen paikallisten yrittäjien kanssa tärkeäksi. He koetaan ikään kuin työkavereiksi, kun yrittäjänä muuten toimitaan yksin.

6.5 Oletko saanut rahoitusta ja miten?

Naisyrittäjä 4 saa starttirahaa, mutta muuten kukaan haastateltavista ei ollut hakenut ulkopuolista rahoitusta. Naisyrittäjät 2–4 käyttivät tai aikovat käyttää omaa pääomaa, koska alkuvaiheen kustannukset eivät ole kovin suuret. Naisyrittäjä 1 hakee rahoitusta vasta, jos löytää sopivan ostettavan yrityksen. Naisyrittäjä 2 harkitsee osallistuvansa yritysideakilpailuun, minkä kautta on mahdollista saada rahoitusta.

6.6 Mitä tukea kaipaisit yrittäjyyden alkuun?

Haastateltavat kokevat, että tietoa yrityksen perustamiseen liittyen ei ole kovin helposti saatavilla. Tai tietoa on, mutta se on kovin hajanaista, eikä aloitteleva yrittäjä edes tiedä mistä apua voisi hakea. Kaiken tiedon selvittäminen on koettu

haasteellisena ja aikaa vievänä, kun ei tiedä mitkä kaikki säännöt koskevat juuri omaa toimialaa. Paikallisista toimijoista Business Joensuu koettiin hyväksi ja merkittäväksi tueksi alkuvaiheessa.

Jos joku taho osaisi sanoa suoraan ja selkeästi, mitä pitäisi tehdä ja miten. Jokainen organisaatio kertoo, mitä he tarjoavat, mutta kootusti jos joku yksi taho osaisi ohjata. Itse pitäisi osata ottaa selvää, mikä on oikea vastaus, kun tulee niin erilaisia ohjeita. (Naisyrittäjä 1.)

Business Joensuu on hyvä paikka. Siellä kävin Start -valmennuksen ja Virtaa -valmennuksen. Sieltä löytynyt vertaistukea myös hyvin toisista pienyrittäjistä. (Naisyrittäjä 4.)

Pelotti kyllä nuorena naisena mennä ensimmäistä kertaa Business Joensuun yritysneuvojalle, mutta pelko osoittautui vääräksi ja minut on koko ajan otettu tosissaan ja olen saanut hyvää kohtelua (Naisyrittäjä 3).

Aloituvaiheen haastavimmat asiat liittyvät käytännön ongelmiin. Naisyrittäjä 2 sanoo tarvitsevansa vielä apua kirjanpitoon. Naisyrittäjä 3:lla haastavinta on ollut pankkitilin luominen toiminimelle, kun useimmissa pankeissa ei ollut mahdollista avata käyttötiliä kalliimman yritystilin sijaan. Naisyrittäjä 4 kokee, että haastavinta alkuvaiheessa on näkyvyyden saaminen.

Itsellä ei ole markkinoinnin kokemusta. Ja sosiaalinen media, jossa pitäisi olla tosi aktiivinen, mutta olen siihen juuri nyt hieman väsynyt. (Naisyrittäjä 4.)

6.7 Koetko, että sillä että olet nainen, on ollut merkitystä yrittäjyydessä?

Kolme yrittäjistä toimii yksinyrittäjinä aloilla, joilla asiakaskuntakin on pääsääntöisesti naisia. Joten he kokevat, että naiseudesta on ennemminkin hyötyä kuin haittaa. Esimerkiksi Naisyrittäjä 2 kertoo, että naisten on helpompi lähestyä häntä koska hänkin on nainen. Naiset asiakkaana eivät koe oloaan epämiellyttäväksi niissäkään tilanteissa, kun ollaan läheisessä kontaktissa vartaloa/vaattetta mitatessa, esimerkiksi hääpuvun muokkaamista varten. Silti Naisyrittäjä 2 on miettinyt, onko aina turvallista nuorena naisena tehdä kotikäyntejä asujen mittaamista varten ja mihin vetää raja, jos alkaa tulla epämiellyttävä tunne. Myös naisyrittäjä 3 kertoo olevansa vain tyytyväinen työskennellessään

naiselliseksi miellettyjen pehmeiden arvojen parissa, eikä olisi edes kiinnostunut kovista arvoista, kuten rahasta. Hänellä on neutraali fiilis naiseudesta yrittäjyydessä, eikä ole kokenut siitä olevan sen enempää haittaa kuin hyötyäkään.

Naisyrittäjä 3 on ikäväkseen saanut alueensa toiselta naisyrittäjältä negatiivista kohtelua, kieltäytyttyään työtarjouksesta ja valitessaan ennemmin kilpailevan yrittäjyyden. Naisyrittäjä 3: sen ystäväkin on joutunut ikävän kohtelun kohteeksi tapauksen vuoksi. Naisyrittäjä 4:lla on päinvastaiset kokemukset paikallisista naisyrittäjistä ja kokee heidät ennemminkin vertaistuekseen.

Naisyrittäjällä 1 on haastateltavista eniten kokemusta yrittäjyydestä ja hän on toiminut isossa yrityksessä aiemmin. Hänen kokemansa mukaan naisten osamista vähätellään ja aliarvostetaan edelleen.

Naisilla tulee pehmeät arvot helposti ensin vastaan, mutta tietynlainen sitkeys taas on korkeammalla tasolla kuin miehillä. Miehet antavat periksi aikaisemmin. Naiset pystyvät hallinnoimaan isompia kokonaisuuksia mielessäänkin jo, kuin miehet. Naisilla oma paikkansa ja sitä pitäisi hyödyntää. (Naisyrittäjä 1.)

Hän pohtii, luommeko me naiset itsekkin sitä vähättelyä, kun puolustelemme osaamistamme ja olemassaoloamme. Häntä itseä ei huvita huudella työnsä tuloksista vaan toivoo, että luvut kertoisivat puolestaan. Hän kokee, että ollessaan yrittäjänä puhtaanapitoalalla, jossa suurin osa työntekijöistä oli naisia, oli johtamisessa hyötyä, että hän itsekkin oli nainen.

6.8 Avoimen kysymyksen vastauksia

Vaikka kaikilla haastateltavista oli mahdollisuus puhua myös varsinaisten kysymysten lisäksi, ei kaikilla ollut lisättävää. Naisyrittäjä 4 kertoo yrittäjyyden olevan jatkuvaa toiminnan kehittämistä, eikä paikalleen voi jäädä. Uusien toimintojen ja palveluiden kehittyessä olisi kuitenkin tärkeää osata markkinoida niitä, jotta yritys hyötyisi niistä mahdollisimman paljon. Yrittäjän ei tarvitse olla valmis aloittaessaan toiminnan vaan matkan varrella oppii ja kehittyy koko ajan. Naisyrittäjä 4 puhui myös yrittäjäystävien merkityksestä. Kuitenkaan yrittäjää ei täysin voi ymmärtää kuin toinen yrittäjä- se kun itse maksat palkkasi ja kaikki palkan osat ja

kuinka kaikki sairaspoissaolot vähentävät tulojasi ja niin edelleen, niitä ei voi palkansaaja ymmärtää. Naisyrittäjä 1 puhui siitä, kuinka onnistumisen tunteet yrittäjyydessä on jotain mitä tavoitella.

Kun olet tehnyt jotain jollain tavalla ja saat siitä sitten rahaa tai jotain muuta näkyvää, se tunne on erilainen kuin palkkatyössä, jossa kerran vuodessa saat kiitosta joululahjan tai tulospalkkion muodossa (Naisyrittäjä1).

6.9 Tutkimustulosten yhteenveto

Kaikki haastattelemi naiset ovat yrittäjinä naisille miellettyillä aloilla, eli palvelu- ja käsityöaloilla. Kolme neljästä toimii yksinyrittäjänä, mikä on myös tyypillistä naisyrittäjälle. Myös heidän alansa ovat sellaisia, joilla on tyypillistä toimia yrittäjänä. Haastattelemi naisia yrittäjyys houkutteli väylänä toteuttaa itseään tai keinona vapaampaan, oman näköiseen ja omiin arvoihin pohjautuvaan työntekoon. Yksikään ei maininnut vaurastumishaaveista, mutta toimeentulo yritystoiminnalla haluttiin saada. Kolme neljästä mainitsi vapauden ja omannäköisen työelämän yhtenä syynä yrittäjyyteen. Alavalinnat olivat haastatelluille omaan kiinnostukseen ja arvopohjaan perustuva, luontainen valinta.

Haastateltavilla on yrittäjyyden aloittamiseen liittynyt sekä työntäviä, että vetäviä tekijöitä. Yhdellä vahvana työntävänä tekijänä oli edellisen työn uuvuttavuus ja vetävinä tekijöinä kahdella haastateltavalla oli hyvän tilaisuuden tarjoutuminen. Jos teorian mukaan päätös ryhtyä yrittäjäksi on kolmen tekijän summa, jossa henkilön ominaisuudet, taustatekijät ja tilannetekijät vaikuttavat päätökseen lähteä yrittäjäksi, niin mielestäni nämä kaikki tekijät ovat nähtävillä jokaisen haastateltavan kohdalla. Kukaan heistä ei ole lähdössä tai lähtenyt päätoimiseen yrittäjyyteen täysin ilman kokemusta, vaan ovat tehneet työtä ensin harrastusmielessä tai sivutoimisena. Näin on jo saatu hieman tuntumaa, mitä alan yrittäjyys voisi olla. Päätoimisuuteen on tartuttu vasta, kun on nähty tai on tarjoutunut siihen sopiva tilaisuus. Yksi haastateltava odottelee sopivaa tilaisuutta parhailaan. Jokainen yrittäjä myös mainitsi haaveilleensa yrittäjyydestä jo pitkään. Kailta löytyi yrittäjämäisiä luonteenpiirteitä tai sisäsyntyistä yrittäjyyttä.

Haastateltavilla naisilla oli yhtä lukuun ottamatta yrittäjiä lähipiirissä, joten yrittäjän arki on tullut siltä osin heille tutuksi jo aiemmin. Kun naisella on esikuvia

toisista naisyrittäjistä, lähtee hän tutkimustiedon mukaan todennäköisemmin yrittäjäksi. Vaikka haastateltavilla oli myös miesyrittäjiä lähipiirissä, uskon sen olevan yrittäjyyttä puoltava tekijä haastateltavien kohdalla.

Haastavimmaksi yrityksen alkuvaiheessa on koettu oikean tiedon löytäminen ja oikeanlaisen avun saaminen tai avun piiriin löytäminen. Yrittäjät ovat kuitenkin osoittaneet rohkeutta ja sinnikkyyttä päästessään alkuun siitä huolimatta. Yhteisiä ja yhdestä paikasta löytyviä ohjeita toivottiin. Eniten konkreettista apua kaivattiin kirjanpitoon ja markkinointiin liittyen, mikä tämäkin on aiempiin tutkimustuloksiin pohjautuen hyvin tyypillistä.

Tutkimukseni perusteella voi päätellä, että kun nainen toimii yksityisyrittäjänä naiselle mielletyllä alalla, hän ei koe naiseutta ongelmaksi tai tule vähätellyksi sukupuolensa vuoksi. Siihen vaikuttaa varmasti se, että myös muut saman alan yrittäjät ja asiakkaat ovat pääsääntöisesti naisia. Tutkimuksen perusteella voisi olettaa, että maskuliinisuus ja naiseuden vähättely koskee isompien yritysten maailmaa, jossa yksi haastateltavista oli toiminut. Hänellä olikin ainoana vähättelyn kokemusta ja tunne että naisten pitäisi jotenkin puolustella itseään.

Haastateltavat eivät juurikaan puhuneet rohkeudesta tai pelosta ryhtyä yrittäjäksi, mutta asioista haluttiin kuitenkin ottaa etukäteen kunnolla selvää ja liikeideaa haluttiin hioa kuntoon. Toisaalta uskottiin, että tekemällä oppii. Haastateltavien alavalinta on jokaisella sellainen, jossa hän pystyy parhaiten hyödyntämään omia vahvuuksiaan ja ominaisuuksiaan. Vaikka yhdellä haastateltavalla ei ollut ala selvillä, oli hänen vahvuutensa liiketoiminnan johtamiseen liittyvät taidot. Haastatteluissa ilmeni, että yrittäjyys on myös jatkuvaa kehittymistä sekä toiminnan kehittämistä. Se voi välillä uuvuttaa, mutta toisaalta onnistumiset ja saavutukset yrittäjyydessä palkitsevat palkkatyötä enemmän.

Vain yhdellä yrittäjistä oli pienet lapset (2,5 ja 5), mutta hän itse puhui heistä jo tarpeeksi isoina mennäkseen hoitoon. Hänellä oli perheen ja miehen tuki yrittäjyyteen, mikä on uskoakseni edellytys tilanteessa, kun on vielä pieniä lapsia. Vertaistuki nousi haastatteluissa tärkeään rooliin. Sillä, että on toisia yrittäjiä ystävänä tai puolisona on merkittävä rooli ymmärretyksi tulemisessa. Myös avun saaminen koettiin helpommaksi kokeneelta yrittäjältä, kuin viranomaisilta tai erinäisiltä tahoilta, joiden tiedot ovat hajautettu tai hankala saavuttaa.

Haastateltavat kertoivat, että toiset yrittäjät myös auttavat toisiaan mielellään, eikä pahansuopaisuutta ole esiintynyt kuin yhden haastateltavan kohdalla. Toivon, että tämäkin nuori yrittäjä löytää ympärilleen vertaisia. Yksi haastateltava kertoi, että yrittäjäystävät ovat löytyneet pääsääntöisesti sen jälkeen, kun itse alkoi yrittäjäksi.

Haastateltavien naisten lukumäärä luotettavuuden kannalta on melko pieni. Toisaalta kylläntymistä yksinyrittäjien kohdalla alkoi jo näkyä ja he olivat melko yksimielisiä. Vaikka lähtökohdat ja henkilökohtainen historia oli jokaisella erilainen, oli heillä samankaltaisuutta yrittäjäksi lähtemisen syissä ja siinä millaisena alkuvaihe on koettu.

7 Pohdinta

7.1 Onnistumisen arviointi ja jatkotutkimusideat

Prosessina haastattelut sujuivat hyvin. Kaikki haastateltavat ilmoittautuivat vapaa-ehtoisesti haastateltaviksi, mikä vaikutti varmasti heidän avoimuuteensa haastattelutilanteissa. Haastateltavat naiset valikoituivat kuitenkin sattumanvaraisesti, eikä toimialaa tiedetty ennen haastatteluja. Niinpä suurin osa haastateltavista sattui olemaan yksinyrittäjiä ja toimimaan niin sanotusti perinteisillä naistenaloilla. Tutkimuksesta olisi voinut tulla moniulotteisempi, jos olisi valittu haastateltavia työnantajayrittäjistä ja monipuolisemmilta aloilta. Nyt tutkimuksen tulokset keskittyvät perinteisille naistenaloille, missä naiseus yrittäjyydessä ei vaikuta olevan ongelma ainakaan haastattelemieni naisten kohdalla.

Teoriaosuus kuitenkin kertoo, että naisilla on vielä matkaa tasa-arvoiseen yrittäjyyteen sekä palkkojen, perhevapaiden, rahoituksen ja arvostuksen saralla. Naisilla perhe vaikuttaa yrityksen perustamisen ajankohtaan, eikä olla niin vapaita tekemään valintoja kuin miehet. Tämä on tietenkin kulttuurinen käsitys, joka tarvitsisi muutosta suuremmassa mittakaavassa. Myös haastatteleman naiset ovat odotelleet lasten kasvamista ennen kuin yrittäjyys on nähty työllistymisen vaihtoehtona.

Suurella mittakaavassa pienyrittäjä vaikuttaa olevan melko pienessä roolissa, niin tuen saamisen kuin yleisen näkyvyyden kannalta. Vaikka pienyrittäjä työllistääkin vain itsensä, voisi asian nähdä niin, että hän kuitenkin työllistyy ja luo samalla kilpailua, sekä parantaa naisyrittäjien tilastoja ja kenties toimii jollekin esikuvana.

Toimeksiantaja Bisnesleidejä kiinnosti, että mikä saa naisen aloittamaan yritystoiminnan Pohjois- Karjalan alueella ja näkevätkö he sen tulevaisuuden työllistymismuotona. Tältä osin haastattelut puolsivat teoriaa ja syyt yrittäjäksi lähtemiseen ovat useimmiten halu sekä sopivan tilaisuuden tarjoutuminen. Yksi haastateltavista oli toiminut yrittäjänä aiemmin ja halusi sitä edelleen ensisijaisesti, vaikka palkkatyökään ei ollut poissuljettua. Tutkimuksessa olisi vielä voinut kysyä suoraankin haastateltavien tulevaisuuden näkymistä, mutta jokainen näki yrittäjyyden omalla kohdallaan tämänhetkisenä vaihtoehtona. Haastateltavien alat olivat myös sellaisia, joilla perinteisesti toimitaan yrittäjinä. Tässäkin tapauksessa haastateltavien valitseminen erilaisilta aloilta olisi voinut antaa monipuolisempaa näkemystä.

Bisnesleidin toimintaa ajatellen merkityksellistä on sekä teorian, että haastattelujen kautta saatu tieto, että naiset tarvitsevat vertaistukea toisista naisista ja tahtoa, mistä saisi konkreetista apua tai neuvoja yrittäjyyteen. Myös markkinointiin ja talouteen liittyvä tuki ja koulutustarve tulivat ilmi sekä teoriaosuudessa, että haastatteluissa. Kehitysideana Bisnesleideille tuli vaihtoehtoisten palveluiden, kuten sijoitusneuvonnan tarjoaminen. Naisten kiinnostus rahaa ja sijoittamista kohtaan on kasvanut ja sellaiselle voisi olla kysyntää myös Pohjois- Karjalan alueella. Toisaalta tällä hetkellä tarjotut rentoutus/hyvinvointi teemat ovat sellaisia, joita naiset pystyvät helposti toteuttamaan myös itsenäisesti.

Jos aihetta lähdetäisiin tutkimaan lisää, olisi mielenkiintoista tutkia naisyrittäjiä, jotka toimivat miesvaltaisilla aloilla. Silloin voitaisiin vertailla, vaikuttaako alavallinta ja ympäröivät miesyrittäjät naisten sukupuoliseen vähättelyyn tai kokemukseen yrittäjänä toimimiseen. Myös naisten tulevaisuuden näkymiä voitaisiin tutkia, esimerkiksi yritystoiminnan kasvattamisen näkökulmasta.

7.2 Ammatillinen kasvu

Mielestäni oli erittäin mukava haastatella yrittäjiä, jotka vaikuttivat tyytyväisiltä valintaansa ja tuntuivat olevan mukavuusalueellaan. Heidän kokemuksensa lisäsi omaa mielenkiintoani yrittäjyyttä kohtaan. Kuitenkin vain hyvin harvalla naisyrittäjällä (2 %) on kolme lasta (Vahtokari 2023, 69), niin kuin itselläni. Haastattelemistani naisista kolme oli äitejä ja yhdellä oli suhteellisen pienet lapset. Perheen ja puolison tuki on tuolloin merkittävässä roolissa ja ajattelisin että yrityksen luonne tulisi olla sellainen, että työn voi helposti rajata. Niin kuin haastatteluistakin kävi ilmi, voi työn imu joskus iskeä, eikä sellainen onnistu, jos on lapsiarki samalla pyöritettävänä. Haastatteluissa naisista välittyi tyytyväisyyden tunne ja oman elämän arvostus yrittäjyyden kautta.

Vaikka naiset stereotyyppisesti sijoitetaan työelämässä ja yrittäjyydessä tiettyyn lokeroon, perustuu se varmasti osin totuuteenkin. Jos enemmistö yrittäjäksi aikovista naisista yksinkertaisesti tuntee paloa naisille miellettyä alaa kohtaan, ei sen pitäisi olla ongelma. Ja vaikka naiset edelleen pysyisivät perinteisillä aloilla, heille riittäisi silti tarvetta ja kysyntää. Kuinka moni mies edes lähtisi esimerkiksi kauneudenhoitoalalle? Ehkä naisten lokeroiminen on se ongelma ja kyse on avarakatseisuudesta, siitä että naisiakkin on erilaisia ja he voivat yhtä hyvin kokea intohimoa jotain perinteisesti miehille miellettyä alaa kohtaan. Tutkimusten mukaan, he myös voivat olla siinä yhtä hyviä kuin miehetkin tai menestyä jopa paremmin, kun miesyrittäjä.

Naisyrittäjille ja sellaisiksi aikoville on tarjolla monenlaisia palveluita, mitkä edistävät naisyrittäjyyttä ja antavat tukea niin alkuvaiheessa kuin matkan varrellakin. Neuvontaa tarjoaa Työ- ja Elinkeino, eli TE-keskukset, Uusyrityskeskukset, Suomen Yrittäjät, Yrittäjänaiset ja näiden tahojen paikallisyhdistykset, kuten Bisnesleidit Pohjois- Karjalan alueella. Kaikki yrittäjät eivät halua kuulua maksullisiin järjestöihin, mutta verkostoitumiseen on maksuttomiakin vaihtoehtoja. Esimerkiksi somella on merkittävä rooli nykyajan verkostona. Facebookissa toimii Yrittäjänaiset- ryhmä, joka on erittäin aktiivinen ja tarjoaa monenlaisia vastauksia alasta riippumatta. (Palkeinen 2018.) Ryhmässä on tällä hetkellä 66 300 jäsentä ja jäsenten runsas lukumäärä kieliin vertaistuen tarpeesta (Naisyrittäjät 2023). Varsinkin yksinyrittäjä voi kokea muut yrittäjät työyhteisönä, vaikka ala, jolla toimitaan, ei olisikaan sama. Yrittäjäkollega ymmärtää työn haasteissa ja

iloiitsee mukana onnistumisissa sekä auttaa hankalilta tuntuissa asioissa. (Leinonen 2022.)

Vaikka haastattelemi naiset eivät pääsääntöisesti olleet kokeneet sukupuolista vähättelyä yrittäjyydessään, puhuvat teoria ja aiemmat tutkimukset vahvasti sukupuolten eriarvoisuudesta ja naisten kokemasta vähättelystä yritysmaailmassa. Myös naisten pieni osuus yrittäjistä kielii, että se ei jostain syystä houkuttele naisia samoin kuin miehiä. Kuitenkin sana ”naisyrittäjä”, herätti itsessäni, sekä joissain haastateltavissa ajatuksen, että miksi ei pelkkä ”yrittäjä”? Asiaa perusteltuani, jokainen kyllä ymmärsi, miksi näin edelleen puhutaan. Sen ei ole tarkoitus olla vähättelevä, vaan ennemmin korostava. Korostetaan sitä, että nainenkin voi yrittää!

Lähteet

- Elinkeinoelämän keskusliitto. 2022. EK:n yritys­kysely: Naiset aktiivisimpia kasvuyrittäjiä. <https://ek.fi/ajankohtaista/tiedotteet/ekn-yrityskysely-naiset-aktiivisimpia-kasvuyrittajia/>. 7.2.2023
- Elo, 2023. Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Elo. Vuoden 2022 yrittäjänainen on Anu Aureva. Utinen. 26.9.2022. <https://www.elo.fi/fi-fi/uutiset/2022/vuoden-2022-yrittajanainen-on-anu-areva>. 17.3.2023
- Fackelmann, S. & De Concini, A. 2020. Funding women entrepreneurs. How to empower growth. The European commission. https://www.eib.org/attachments/thematic/why_are_women_entrepreneurs_missing_out_on_funding_en.pdf. 17.3.2023
- Franzen, R. 2020. Tiedelinja podcast: Naiset yrittäjinä kautta aikain. 14.10.2020. Podcast. Turun yliopisto. <https://www.utu.fi/fi/ajankoh-taista/podcast/tiedelinja/naiset-yrittajina-kautta-aikain>. 9.2.2023
- Global entrepreneurship monitor. 2022. 2021/22 Women’s entrepreneurship report. From crisis to opportunity. <file:///C:/Users/Omistaja/Downloads/open.pdf>. 17.3. 2023
- Grünfeld, L. Hernes, S. & Karttinen, E. 2020. Female entrepreneurship in the Nordics. A comparative study. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1438362/FULLTEXT02>. 1.2.2023
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2015. Tutkimus haastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus
- Jolkkonen, A. Lemponen, V. & Sireni, M. 2017. Naiset yrittäjinä Pohjois- Karjalassa. Spatia raportti. 2/2017. https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/23043/urn_isbn_978-952-61-2518-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 1.2.2023
- Järvinen, M. Kari, M. 2020. Yritä, erehdy, onnistu. Helppo opas yrittäjyyteen. Nextory. Helsinki: Otava.
- Kallinen, T & Kinnunen, T. 2023. Teoksessa Jaana Vuori. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoar-kisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvalii/>. 13.3.2023
- Kortelainen, M. 2017. Laadullinen tutkimus. Youtube- video. <https://www.youtube.com/watch?v=qEk1v6yawG0>. 9.3.2023
- Koskinen, K. 2021. Challenges and Opportunities for rural business in North Karelia, Finland. W-Power project. https://w-power.interreg-npa.eu/subsites/W-POWER/Koskinen_report_2021_challenges_and_opportunities_for_rural_business_in_North_Karelia_Finland.pdf. 31.1.2023
- Laaksonen, R. 2022. Tällä viikolla juhli­taan Naisyrittäjyyttä. Osuus kasvanut Suomessa. Yrittäjät. Utinen. 17.11.2022. <https://www.yrittajat.fi/uutiset/talla-viikolla-juhlitaan-naisyrittajia-osuus-kasvanut-suomessa/>. 14.2.2023
- Lehtinen. K. 2007. Naisjohtajan yritys menestyy paremmin. Taloussanomat. 24.9.2007. <https://www.is.fi/taloussanomat/art-2000001528605.html>. 14.3.2023
- Leinonen, A. 2022. Vertaistuki kantaa naisyrittäjää eteenpäin Kainuussa- Valta-kunnallista naisyrittäjäpäivää vietetään maanantaina. Utinen. 23.10.2022. Kainuun Sanomat. <https://www.kainuunsanomat.fi/artikkeli/nakokulma-vertaistuki-kantaa-naisyrittajaa-eteenpain-kainuussa-valtakunnallista-yrittajanaisten-paivaa-vietetaan-maanantaina-249206527/>. 20.3.2023

- Mustonen, S. Nisula, S. Puhakka-Tarvainen, H. Sipola, R. & Vartiainen, H. 2021. Facts about female entrepreneurship. Youtube- video. <https://www.youtube.com/watch?v=hpuT43wqGsU&t=248s>. 31.1.2023
- Naisyrittäjät. 2023. Facebook- sivut. https://www.facebook.com/groups/89610350646/about/?locale=fi_FI. 18.2.2023
- Ollila, E. 2018. Yrittäjänäisten kokemuksia yrittäjyysprosessin vaiheista. Case: Oulun seudun yrittäjänaiset ry. Opinnäytetyö. Oulun ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/handle/10024/150065>. 15.2.2023
- Osaava yrittäjä. 2022a. Yritystoiminnan perusteet. <https://www.osaavayrittaja.fi/yritt%C3%A4jyys/yritystoiminnan-perusteet>. 4.2.2023
- Osaava yrittäjä. 2022b. Yrittäjyys. <https://www.osaavayrittaja.fi/yritt%C3%A4jyys/yritt%C3%A4jyys>. 2.2.2023
- Palkeinen, T. 2018. Naisyrittäjien liiketoiminnan riskit. Opinnäytetyö. Laurea ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/handle/10024/148679>. 15.2.2023
- Palomaa, A. & Mannonen, N. 2023. Yrittäjä Emmi Lemmetyinen-Garcia huomasi, että keski-ikäinen mies saa parempaa palvelua- siksi hän lähettää sähköpostia Seppona. Yle uutiset. 8.3.2023. <https://yle.fi/a/74-20019532>. 14.3.2023
- Pohjois-Karjalan Yrittäjät. 2022. Pk yritysbarometri. Aluekalvot. https://www.yrittajat.fi/wp-content/uploads/2022/09/pk-baro_syksy-2022_aluekalvo_pohjois-karjalan_yrittajat.pdf. 14.2.2023
- Presnal, K. & Kilpatrick Brathwaite, C. 2021. Big rich money. Miten tehdä unelmista kannattavaa liiketoimintaa. Nextory. Helsinki: Basam books.
- Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Nextory. Helsinki: Gaudeamus.
- Rajala, K. 2020. Yrittäjän Syke. Yrittäjänä elämisen taito. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Rehn, M. 2012. Yritä perässä- Nainen miljoonabisneksessä. Helsinki: Ekrive.
- Ronkainen, S. Pehkonen, L. Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen, E. 2011. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: WSOYpro.
- Saarinen, A. 2020. Tiedelinja podcast: Naiset yrittäjinä kautta aikain. 14.10.2020. Podcast. Turun yliopisto. <https://www.utu.fi/fi/ajankohdista/podcast/tiedelinja/naiset-yrittajina-kautta-aikain>. 9.2.2023
- Saarinen, S. & Vartiainen, H. 2020. Naisyrittäjyyden haasteet ja mahdollisuudet pohjoisen periferian alueella. W-Power-hanke. [Naisyrittäjyyden haasteet.pdf](https://www.theseus.fi/handle/10024/148679). 1.2.2023
- Simonen, M. 2019. Alle 2000€/kuukaudessa- puolet yksinyrittäjistä tienaa reilusti vähemmän kuin palkansaaja keskimäärin. Uutinen. Ilta-Sanomat. 29.8.2019. <https://www.iltalehti.fi/tyoelama/a/59f86c38-a445-4ccc-8d34-133d0789b156>. 17.3.2023
- Sosiaali -ja terveysministeriö. 2023. Tasa-arvo työelämässä. <https://stm.fi/tasa-arvo-tyoelamassa>. 2.2.2023
- Sutela, H. & Pärnänen, A. 2017. Yrittäjät Suomessa. Tilastokeskuksen julkaisu. https://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluetteloytym_201700_2018_21465_net_p2.pdf. 15.2.2023
- Torkkel, J. 2020. Naisten yrittäjäksi ryhtymisen syyt. Laadullinen tutkimus naisyrittäjien vahvuuksista ja haasteista. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/handle/10024/354022>. 15.2.2023
- Tukiainen, M. & Villanen, J. 2016. Huippu naiset. Menestystarinoita. Viro: Princeton.

- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Uusyrittäjäkeskus. 2023. Yrittäjän ominaisuudet. <https://uusyrityskeskus.fi/minus-tako-yrittaja/apua-yrittajyyteen/>. 2.2.2023
- Vahtokari, T. 2023. Miksi naiset päätyvät yrittäjiksi? Diplomityö. LUT university. <https://www.yrittajanaiset.fi/wp-content/uploads/2023/02/Diplomityo-Tarja-Vahtokari-25012023.pdf>. 17.3.2023
- Varma. 2023. Tiesitkö nämä viisi faktaa naisyrittäjistä suomessa? Artikkelit. 18.11.2022. <https://www.varma.fi/ajankohtaista/uutiset-ja-artikkelit/artikkelit/2021-q4/tiesitko-nama-viisi-faktaa-naisyrittajista-suomessa/>. 2.2.2023
- W-power. 2023. Outputs and results. <https://w-power.interreg-npa.eu/outputs-and-results/>. 31.1.2023
- Yli- Ketola, L. 2019. Pohjois- Karjalan Yrittäjän naisten tilalle syntyi Bisnesleiden yhteisö- naiset toivovat toisiltaan vertaistukea ja oppia. Karjalainen. 17.1.2019. <https://www.karjalainen.fi/talous/207006>. 22.3.2023
- Yrittäjänaiset. 2023. Naiset yrittäjinä. <https://www.yrittajanaiset.fi/vaikuttaminen/naiset-yrittajina/>. 2.2.2023
- Yrittäjät. 2023a. Tietoa yrittäjistä. <https://www.yrittajat.fi/yrittajarjesto/tietoa-yrittajista/#yrittajien-visio>. 4.2.2023
- Yrittäjät. 2023b. Bisnesleikit- Naisyrittäjätverkosto. <https://www.yrittajat.fi/aluejarjestot/pohjois-karjalan-yrittajat/jarjesto/aluejarjeston-verkosto/bisnesleidit-naisyrittajaverkosto/>. 19.1.2023

Haastattelukysymykset

Haastattelukysymykset ovat vain haastattelijan nähtävillä. Haastatteliija esittää kysymykset haastateltavalle. Haastattelut tallennetaan Teams- palaverin kautta, joten haastattelijan ei tarvitse tehdä muistiinpanoja haastattelun aikana.

1. Nimi, ikä ja toimiala?
2. Onko jo yritys vai suunnitteletko vasta?
3. Ura: Koulutus, työhistoria?
4. Elämäntilanne: perhe/koulu/työ?
5. Motiivi: Miksi lähdit yrittäjäksi? Onko joku tekijä/tapahtuma, mikä sai aloittamaan yrityksen? Tai onko joku mikä vielä estää?
6. Onko esikuvia yrittäjistä, yrittäjiä lähipiirissä vai mistä ajatus yrittäjyyteen lähtenyt?
7. Tukiverkosto?
8. Oletko saanut rahoituksen? Miten?
9. Mitä tukea kaipaisit yrittäjyyden alkuun?
10. Mikä on ollut haastavinta aloitusvaiheessa?
11. Naiseus, merkitystä yrittäjyydessä? Koetko, että sillä että olet nainen, on ollut merkitystä?
12. Muuta, mitä?